

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΜΒΑ)

Διπλωματική εργασία

*Λογιστικός συντηρισμός και εταιρική κοινωνική ευθύνη.
Μια θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση.*

της

ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΡΙΑΣ

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:
Κουρδούπαλου Σταυρούλα

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ		
Πίνακας 1	Συγκεντρωτικός πίνακας μεταβλητών	σελ26
Πίνακας 2	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 1	σελ27
Πίνακας 3	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 2	σελ28
Πίνακας 4	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 3	σελ29
Πίνακας 5	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 4	σελ30
Πίνακας 6	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 5	σελ31
Πίνακας 7	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 6	σελ32
Πίνακας 8	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 7	σελ33
Πίνακας 9	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 8	σελ34
Πίνακας 10	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 9	σελ35
Πίνακας 11	Μέσοι όροι δεύτερης ενότητας ερωτηματολογίου	σελ36
Πίνακας 12	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 10	σελ37
Πίνακας 13	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 11	σελ38
Πίνακας 14	Μέσοι όροι τρίτης ενότητας ερωτηματολογίου	σελ39
Πίνακας 15	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 12	σελ40
Πίνακας 16	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 13	σελ41
Πίνακας 17	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 14	σελ42
Πίνακας 18	Μέσοι όροι τέταρτης ενότητας ερωτηματολογίου	σελ43
Πίνακας 19	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 15	σελ44
Πίνακας 20	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 16	σελ45
Πίνακας 21	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 17	σελ46
Πίνακας 22	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 18	σελ47
Πίνακας 23	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 19	σελ48
Πίνακας 24	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 20	σελ49
Πίνακας 25	Συγκεντρωτικός πίνακας μέσων όρων	σελ50

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ		
Γράφημα 1	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 1	σελ27
Γράφημα 2	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 2	σελ28
Γράφημα 3	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 3	σελ29
Γράφημα 4	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 4	σελ30
Γράφημα 5	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 5	σελ31
Γράφημα 6	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 6	σελ32
Γράφημα 7	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 7	σελ33
Γράφημα 8	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 8	σελ34
Γράφημα 9	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 9	σελ35
Γράφημα 10	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 10	σελ37
Γράφημα 11	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 11	σελ38
Γράφημα 12	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 12	σελ40
Γράφημα 13	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 13	σελ41
Γράφημα 14	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 14	σελ42
Γράφημα 15	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 15	σελ44
Γράφημα 16	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 16	σελ45
Γράφημα 17	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 17	σελ46
Γράφημα 18	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 18	σελ47
Γράφημα 19	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 19	σελ48
Γράφημα 20	Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 20	σελ49

Πίνακας περιεχομένων

	.....	1
.....	.....	1
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	.....	2
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ.....	.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : Εισαγωγή.....	.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Βιβλιογραφική επισκόπηση.....	.....	10
2.1 Λογιστικός συντηρητισμός.....	.....	10
2.2 Ο ρόλος του λογιστικού συντηρητισμού στη λειτουργία της επιχείρησης.....	.....	11
2.3 Σχέσεις λογιστικού συντηρητισμού και κινδύνου χρεοκοπίας.....	.....	14
2.3 Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.....	.....	14
2.4 CSR και κρατική επίβλεψη.....	.....	15
2.5 Προοπτική για την δημοσίευση έκθεση εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.....	.....	18
2.6 Εταιρική κοινωνική ευθύνη και λογιστικός συντηρητισμός.....	.....	19
2.7 Κρατικές επιχειρήσεις και έκθεση εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.....	.....	21
Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία έρευνας.....	.....	24
3.1 Εισαγωγή.....	.....	24
3.2 Δείγμα.....	.....	24
3.3 Ερωτηματολόγιο έρευνας.....	.....	24
3.4 Μεταβλητές και μέθοδος στατιστικής ανάλυσης.....	.....	26
Κεφάλαιο 4: Αποτελέσματα έρευνας.....	.....	27
4.1 Εισαγωγή.....	.....	27
4.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων.....	.....	27
Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα.....	.....	51
Βιβλιογραφία.....	.....	53
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	.....	60

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : Εισαγωγή

Τη δεκαετία του '50, οι εταιρείες υπερηφανεύονταν για τον συντηρητικό χαρακτήρα της λογιστικής τους. Κατά το πέρασμα των χρόνων υπήρξαν όμως σημαντικές αλλαγές. Ένας παράγοντας ήταν η άνοδος της πληθωριστικής πίεσης, η οποία διεύρυνε το χάσμα μεταξύ της αξίας μιας εταιρείας βάσει βιβλίων και της αγοραστικής της αξίας. Οι εταιρείες μπορούσαν να καταχωρήσουν κέρδη απλώς πουλώντας ένα ενεργητικό στην υψηλότερη τρέχουσα τιμή και βγάζοντας τη διαφορά από αυτό που είχαν πληρώσει γι' αυτό. Ένας δεύτερος παράγοντας ήταν η εμφάνιση νέων ειδών ενεργητικών και υποχρεώσεων, σύμφωνα με τον Baruch Lev (2016), καθηγητή λογιστικής στο Stern School του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης. Ένας τρίτος παράγοντας ήταν η εξέλιξη της σύγχρονης επιχείρησης και η ασάφεια στα όρια των επιχειρήσεων. (Economist, 2002).

Η αυξανόμενη χρήση παραγώγων και η αυξανόμενη σημασία των άυλων ενεργητικών όπως τα brands και οι υπεραξίες έθεσαν προκλήσεις στην παραδοσιακή λογιστική, καμία από τις οποίες δεν έχει επιλυθεί εντελώς ικανοποιητικά (Lev & Gu, 2016). Ακόμα σοβαρές δυσκολίες έχουν παρατηρηθεί λόγω της επιλογής μετοχών που χορηγούνται σε εργαζόμενους, ξεκάθαρα ένα κόστος απασχόλησης, που δεν χρεώνονται στα κέρδη. Στις ΗΠΑ, η Fed υπολογίζει ότι αυτό έχει οδηγήσει σε υπερεκτιμημένα κέρδη κατά μέσο όρο κατά 2.5 ποσοστιαίες μονάδες ετησίως τα τελευταία πέντε χρόνια (Economist, 2002).

Υπήρξε επίσης μια αυξανόμενη τάση να γίνονται τεράστιες απογραφές, και στη συνέχεια να ανακοινώνονται «pro-forma» κέρδη που υποτίθεται αντικατοπτρίζουν τις κανονικές επιχειρηματικές δραστηριότητες της εταιρείας. Η AOL Time Warner στις αρχές της δεκαετίας του 2000 απογράφηκε \$60 δισεκατομμύρια σχετικά με εξαγορές που πλήρωσε υπερβολικά. Η JDS Uniphase την ίδια περίοδο είχε απογράψει \$51 δισεκατομμύρια σε υπεραξία και αόρατα ενεργητικά (Economist, 2002).

Με την πάροδο των ετών, οι υπεύθυνοι λογιστικών προτύπων ανταποκρίθηκαν σε αυτές τις αλλαγές στο επιχειρηματικό περιβάλλον με διαφορετικές ταχύτητες και με κάπως διαφορετικούς τρόπους. Οι Γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές (GAAP) της Αμερικής, που παράγονται από το Συμβούλιο Χρηματοοικονομικών Λογιστικών Προτύπων (FASB), τείνει να περιλαμβάνει λεπτομερείς κανόνες, οι οποίοι διευκρινίζουν ακριβώς πώς πρέπει να αντιμετωπίζεται ένα συγκεκριμένο στοιχείο (IFRS & US GAAP, 2007). Αντίθετα, το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων της Βρετανίας, και αργότερα το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, έτειναν να

καθορίζουν ευρύτερες αρχές, αφήνοντας στους λογιστές να εξετάσουν πώς εφαρμόζονται σε ένα συγκεκριμένο στοιχείο.

Η προσέγγιση της Αμερικής ενθάρρυνε «μια τεχνική, νομική νοοτροπία που μερικές φορές ασχολείται περισσότερο με τη μορφή παρά την ουσία αυτών που αναφέρονται», σύμφωνα με τα λόγια του Joseph Berardino, μέχρι πρόσφατα αφεντικού της Andersen, ελεγκτή της Enron μέχρι την κατάρρευση. Το αμφισβητούμενο περιβάλλον της Αμερικής ενισχύει αυτήν την έμφαση στο να παίζουμε σύμφωνα με το βιβλίο κανόνων και να μην αμφισβητούμε εάν οι κανόνες παρέχουν πράγματι χρήσιμες πληροφορίες (U.S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE, 2001).

Στη Βρετανία, ορισμένοι λογιστές πιστεύουν ότι η ευρύτερη, λιγότερο σχολαστική προσέγγιση της χώρας τους θα είχε αποτρέψει μια καταστροφή παρόμοια με την Enron. Επισημαίνουν επίσης ότι η Βρετανία έχει πολύ πιο σκληρούς κανόνες από την Αμερική για να περιορίσει τη δημιουργία οντοτήτων ειδικού σκοπού εκτός ισολογισμού.

Παρ' όλες τις διαφορές τους, οι λογιστικοί κανόνες παντού έχουν γίνει πολύ πιο περίπλοκοι καθώς οι υπεύθυνοι για τη δημιουργία και εφαρμογή κανόνων ανταποκρίθηκαν στις αλλαγές εντός των επιχειρήσεων και προσπάθησαν να κλείσουν τα κενά. Ταυτόχρονα παρατηρείται μια επιθυμία των αρχών των ρυθμιστών λογιστικών προτύπων να ανταποκριθούν στις ανάγκες του μέσου επενδυτή, ο οποίος τείνει να έχει εμμονή να πάρει έναν «αληθινό» αριθμό, όπως τα τριμηνιαία κέρδη ή ταμειακές ροές ανά μετοχή από κανονικές δραστηριότητες. Η Enron ανταποκρίθηκε σε αυτή την εμμονή, γράφοντας στην ετήσια έκθεσή της ότι επικεντρώθηκε στην αύξηση των κερδών ανά μετοχή. Η απόφαση για το τι σημαίνουν οι αριθμοί στους λογαριασμούς θα πρέπει να εξαρτάται από τους χρήστες και όχι από αυτούς που τους προετοιμάζουν (Economist, 2002).

Ακόμα και με τη σημερινή πολυπλοκότητα, οι εταιρικοί λογαριασμοί θα πουν στους έμπειρους αναλυτές τα περισσότερα από αυτά που πρέπει να γνωρίζουν. Αυτό μπορεί να ίσχυε ακόμη και για την Enron, αν οι άνθρωποι είχαν φροντίσει να μελετήσουν τα οικονομικά στοιχεία. Σε ένα πρόσφατο άρθρο, «Οι επενδυτές της Enron κορόιδεψαν τους εαυτούς τους;», ο Chris Higson (2001) του London Business School υποστηρίζει ότι οι πληροφορίες στους δημοσιευμένους λογαριασμούς της εταιρείας θα έπρεπε να έχουν προειδοποιήσει πολύ πριν αρχίσει να πέφτει η τιμή της μετοχής. Ειδικότερα, η λειτουργική απόδοση κεφαλαίου και η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων της μειώθηκαν

απότομα κατά την περίοδο 1996-2000, υποχωρώντας κάτω από το οικονομικό κόστος του κεφαλαίου. Με άλλα λόγια, τα δημόσια διαθέσιμα στοιχεία έδειξαν ότι η εταιρεία λειτουργούσε με ζημία (Higson, 2001).

Τίποτα από αυτά δεν σημαίνει ότι δεν χρειάζεται μεταρρύθμιση. «Ζητείται από τη λογιστική να κάνει κάτι που δεν έπρεπε ποτέ να κάνει», λέει ο Robert Merton στο Harvard Business School. «Είναι σαν ένα οδικό σύστημα που φτιάχτηκε για όταν τα αυτοκίνητα έκαναν 30 μίλια την ώρα που χρησιμοποιούνταν από αυτοκίνητα που κάνουν 60 – και μετά αναρωτιόμαστε γιατί γίνονται ατυχήματα». Συγκεκριμένα, οι λογαριασμοί παρέχουν απλώς ένα στιγμιότυπο μιας εταιρείας που δεν παρέχει καμία ένδειξη για την έκθεση της εταιρείας σε διαφορετικά είδη κινδύνου στο μέλλον (Merton, 2019).

Η ανησυχία δεν αφορά μόνο τα παράγωγα και άλλα χρηματοοικονομικά προϊόντα που χρησιμοποιούν όλο και περισσότερο οι εταιρείες. Ακόμη και η αντιμετώπιση, για παράδειγμα, των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων ενός ταμείου συντάξεων καθορισμένων παροχών μιας εταιρείας μπορεί να είναι εξαιρετικά παραπλανητική. Ας υποθέσουμε ότι το συνταξιοδοτικό ταμείο έχει περιουσιακά στοιχεία με τρέχουσα αγοραία αξία 100 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Εάν τα περιουσιακά στοιχεία αποτελούνταν εξ ολοκλήρου από μετοχές, το αμοιβαίο κεφάλαιο θα ήταν πολύ πιο επικίνδυνο από ό,τι αν ήταν όλα ομόλογα του Δημοσίου. Ωστόσο, οι λογαριασμοί απλώς θα καταγράφουν τα 100 δισεκατομμύρια δολάρια, χωρίς να δίνουν καμία ένδειξη για το επίπεδο κινδύνου (Economist, 2002).

Αυτό έχει σημασία, επειδή τα περιουσιακά στοιχεία ενός ταμείου καθορισμένων παροχών χρησιμοποιούνται ως εγγύηση για να διασφαλιστεί ότι υπάρχουν αρκετά χρήματα για την πληρωμή των συνταξιούχων. Η εξασφάλιση θα χρειαζόταν μόνο εάν η εταιρεία δεν είχε αρκετά χρήματα για να εκπληρώσει τη νομική της υποχρέωση να εκπληρώσει τις συνταξιοδοτικές της δεσμεύσεις. Αυτό είναι πιο πιθανό να συμβεί κατά τη διάρκεια μιας οικονομικής ύφεσης, η οποία μπορεί κάλλιστα να συμπέσει με χαμηλές αποτιμήσεις μετοχών. Έτσι, εάν τα περιουσιακά στοιχεία του συνταξιοδοτικού ταμείου ήταν σε μετοχές —ειδικά οι ίδιες μετοχές της εταιρείας— η εξασφάλιση θα ήταν τουλάχιστον πολύτιμη τη στιγμή που χρειαζόταν περισσότερο (Economist, 2002).

Ένας τυπικός ισολογισμός είναι γεμάτος από τέτοιες ιδιαιτερότητες και μπορεί να είναι ακόμη λιγότερο ιδαικό για την αξιολόγηση του κινδύνου στους εταιρικούς ισολογισμούς, επειδή είναι δύσκολο να μετρηθεί η αξία και η πιθανή αστάθεια των

τιμών περιουσιακών στοιχείων που σπάνια ή ποτέ δεν διαπραγματεύονται. Ωστόσο, παρ' όλα τα μειονεκτήματά του, είναι «ένα καταραμένο θέαμα καλύτερο από αυτό που έχουμε τώρα στον εταιρικό τομέα», λέει ο κ. Merton, ο οποίος έζησε στενά με το VAR κατά τη διάρκεια της κρίσης που κατέρριψε το hedge fund που ίδρυσε μαζί του, Long. -Διαχείριση κεφαλαίου θητείας, και είναι κατηγορηματικός ότι δεν έφταιγε (Merton, 2019).

Αμέσως μετά την κατάρρευση της Enron, οι ελπίδες ήταν μεγάλες ότι η Αμερική θα απογοητευόταν από τα GAAP και θα εγκατέλειπε την αντίθεσή της στην υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IAS), ανοίγοντας το δρόμο για ένα ενιαίο, παγκόσμιο σύνολο λογιστικών προτύπων. Αυτό μπορεί να συμβεί τελικά. Αλλά βραχυπρόθεσμα, οι Αμερικανοί είναι πιθανό να αντισταθούν στο IAS και αντ' αυτού να προσπαθήσουν να βελτιώσουν τα GAAP. Ταυτόχρονα, τα IAS — τα οποία επί του παρόντος δεν είναι τόσο καλά όσο τα GAAP — θα αναβαθμιστούν επίσης. Αυτές οι μεταρρυθμίσεις ενδέχεται να κινηθούν σε παρόμοια κατεύθυνση. Το εισερχόμενο αφεντικό της FASB έχει υπηρετήσει στο IASB και τα δύο όργανα είναι πιθανό να ακολουθήσουν μια μυστική στρατηγική σύγκλισης σε ένα κοινό σύνολο προτύπων (Economist, 2002).

Το IAS έχουν πραγματοποιηθεί μεταρρυθμίσεις για να το καταστήσουν λιγότερο ευάλωτο στις πολιτικές πιέσεις. Σκοπός αυτών των μεταρρυθμίσεων είναι η χρέωση του κόστους των δικαιωμάτων προαίρεσης μετοχών έναντι των κερδών, κάτι που η πολιτική ηγεσία πιθανότατα θα αποτρέψει την GAAP. Στο σημείο αυτό, οι δυνάμεις της αγοράς αναμένεται να ασκήσουν τεράστια πίεση στην Αμερική να αναβαθμίσει τα GAAP ώστε να ταιριάζει με τα IAS, για να αποφευχθεί ο κίνδυνος οι εταιρείες και οι αγορές της να γίνουν μη ανταγωνιστικές διεθνώς.

Παράγοντες της αγοράς στις ΗΠΑ, έχουν καταστήσει σαφές στην FASB ότι αναμένουν να κάνει καλύτερη δουλειά και έχει ζητηθεί η υιοθέτηση αυστηρότερων κανόνων για οντότητες ειδικού σκοπού εκτός ισολογισμού. Το πιθανό αποτέλεσμα αυτού είναι ότι πολλές από αυτές τις λογιστικές οντότητες θα επανενοποιηθούν στους ισολογισμούς, ιδιαίτερα στον τραπεζικό τομέα. Ο πρόεδρος της SEC, η οποία είναι μια κυβερνητική υπηρεσία που είναι υπεύθυνη για την επίβλεψη και τη ρύθμιση της βιομηχανίας κινητών αξιών και τη διασφάλιση της προστασίας των επενδυτών, Harvey Pitt θέλει επίσης οι εταιρείες να προσπαθήσουν περισσότερο για να φέρουν σχετικές πληροφορίες στην αγορά το συντομότερο δυνατό (Pitt, 2002). Θέλει να προχωρήσει πέρα από τη ρύθμιση της «δίκαιης αποκάλυψης», που εισήγαγε ο

προκάτοχός του, Άρθουρ Λέβιτ, η οποία απαιτούσε από τις εταιρείες να κοινοποιούν ουσιώδεις πληροφορίες σε μικρούς παίκτες ταυτόχρονα με επαγγελματίες επενδυτές. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του προτιμάει οι εταιρείες να έχουν θετική υποχρέωση να αποκαλύπτουν και επίσης να χρησιμοποιούν απλά αγγλικά για να περιγράφουν τις συνθήκες και τις προοπτικές τους. Αυτό έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την τρέχουσα πρακτική (Pitt, 2002).

Επιπλέον, ο κ. Pitt ζήτησε από τις εταιρείες να διευκρινίσουν τις κύριες παραδοχές στις οποίες βασίζονται οι λογαριασμοί τους και να δηλώσουν πώς θα έμοιαζαν τα αποτελέσματα σε ένα διαφορετικό σύνολο υποθέσεων. Αυτό είναι ένα μικρό αλλά ευπρόσδεκτο βήμα δίνοντας στους επενδυτές μια καλύτερη αίσθηση των ειδών των κινδύνων στους οποίους εκτίθεται μια επιχείρηση. Ωστόσο, αυτού του είδους οι πληροφορίες είναι πιο πιθανό να απευθύνονται σε επαγγελματίες αναλυτές παρά σε μικροεπενδυτές, οι οποίοι θα συνεχίσουν να αναζητούν την ενιαία, απλή αλήθεια για τα εταιρικά κέρδη. Στην πραγματικότητα, δεν υπάρχει κάτι τέτοιο. Οι διευθυντές θα έχουν πάντα ένα μέτρο διακριτικής ευχέρειας σχετικά με τον τρόπο που παρουσιάζουν τα στοιχεία τους (Economist, 2002).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Βιβλιογραφική επισκόπηση

2.1 Λογιστικός συντηρητισμός

Ο λογιστικός συντηρητισμός περιλαμβάνει την υποβολή εκθέσεων με την λιγότερο αισιόδοξη άποψη όταν υπάρχει αβεβαιότητα στα χρηματοοικονομικά μεγέθη. Η πιο συνηθισμένη ενέργεια στο λογιστικό συντηρητισμό είναι ότι το κέρδος δεν θα αναγνωριστεί μέχρι να πραγματοποιηθεί πραγματικά, ενώ η ζημία θα αναγνωριστεί αμέσως (Subramanyam, 2017). Ως λογιστικός συντηρητισμός, στην Κατάσταση Εννοιών Χρηματοοικονομικής Λογιστικής (Statement of Financial Accounting Concepts – SFAC) Νο. 8, προσδιορίζεται η προσεκτική αντίδραση στην αβεβαιότητα για να διασφαλιστεί ότι οι αβεβαιότητες και οι κίνδυνοι που ενυπάρχουν στις επιχειρηματικές καταστάσεις λαμβάνονται επαρκώς υπόψη. Από αυτή την έννοια, μπορεί να φανεί ότι ο συντηρητισμός είναι σύνεση ενάντια στην αβεβαιότητα στο μέλλον. Επιπλέον, ο συντηρητισμός είναι η αρχή της σύνεσης στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση, όπου η εταιρεία θα καθυστερήσει να αναγνωρίσει τα περιουσιακά στοιχεία και τα κέρδη και να αναγνωρίσει αμέσως τα χρέη και τις ζημίες που μπορεί να προκύψουν (Watts, 2003). Με άλλα λόγια, ο λογιστικός συντηρητισμός είναι η αρχή της καθυστέρησης της αναγνώρισης των εσόδων και των κερδών και της ακαριαίας αναγνώρισης ζημιών και εξόδων που θα προκύψουν. Το αποτέλεσμα της εφαρμογής αυτής της αρχής είναι ότι τα κέρδη και τα περιουσιακά στοιχεία θα εμφανίζονται χαμηλότερα, ενώ το χρέος θα αναφέρεται υψηλότερο (Givoly & Hayn, 2003).

Ο συντηρητισμός τηρεί επίσης την αρχή ότι η αναγνώριση περιουσιακών στοιχείων και μπορεί να γίνει εάν υπάρχει η πεποίθηση ότι θα ληφθούν, αλλά θα αποδεχθούν τα έξοδα και τις υποχρεώσεις το συντομότερο δυνατό, παρόλο που δεν υπάρχει αβεβαιότητα (Savitri, 2016). Η επίπτωση του λογιστικού συντηρητισμού στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση είναι ότι το κόστος και οι ζημίες θα αναγνωρίζονται αμέσως και τα κέρδη ή τα έσοδα δεν αναγνωρίζονται εκ των προτέρων, παρόλο που η πιθανότητα εμφάνισης είναι υψηλή. Ο λογιστικός συντηρητισμός περιλαμβάνει τον υπό όρους συντηρητισμό και τον άνευ όρων συντηρητισμό (Hartman & Kresnawati, 2022).

2.2 Ο ρόλος του λογιστικού συντηρητισμού στη λειτουργία της επιχείρησης

Οι θεωρητικοί ορισμοί, η αναλυτική μοντελοποίηση και τα εμπειρικά στοιχεία υποδηλώνουν ότι ο λογιστικός συντηρητισμός ενισχύει τη διαθεσιμότητα μετρητών τόσο μειώνοντας τις ταμειακές εκροές όσο και αυξάνοντας τις ταμειακές εισροές. Ο συντηρητισμός λειτουργεί ως ένας μηχανισμός που αποθαρρύνει την εκταμίευση μετρητών και την κατασπατάληση τους. Για παράδειγμα, ο Watts (2003) διαπιστώνει ότι ο συντηρητισμός, καθυστερώντας την καταγραφή των καθαρών εσόδων και των καθαρών περιουσιακών στοιχείων, μειώνει ή αναβάλλει τις ταμειακές δαπάνες για αποζημίωση βάσει απόδοσης, φορολογία και μερίσματα.

Οι συνετοί λήπτες αποφάσεων προτιμούν πιο συντηρητική λογιστική για να διευκολύνουν τις αποφάσεις σχετικά με την προφύλαξη των αποταμιεύσεων καθώς υπάρχει μεγάλος κίνδυνος για τις μελλοντικές ταμειακές εισροές, αυξάνοντας έτσι τη διαθεσιμότητα των μετρητών και μειώνοντας τις ταμειακές δαπάνες για αντιστάθμιση (Kirschenheiter & Ramakrishnan, 2009). Η σπατάλη και η απώλεια μετρητών μπορεί επίσης να προκύψουν από προβλεπόμενη κατανάλωση από τους διαχειριστές και επενδύσεις σε αρνητική καθαρή παρούσα αξία έργα, ειδικά όταν οι ταμειακές ροές είναι απεριόριστες. Η έγκαιρη αναφορά των ζημιών που σχετίζονται με τον υπό όρους συντηρητισμό βοηθά στον έλεγχο των εξόδων που μειώνουν την αξία και σχετίζονται με την αυξημένη κατακράτηση μετρητών (Louis, et al., 2011). Ο υπό όρους λογιστικός συντηρητισμός αυξάνει τα διαχειριστικά κίνητρα για την αποφυγή μη βέλτιστων επενδύσεων εκ των προτέρων και την κάλυψη ζημιών γρήγορα εκ των υστέρων (Lara, et al., 2009). Η έγκαιρη αναγνώριση ζημιών περιορίζει τις υπερεπενδύσεις σε περιβάλλοντα μεταξύ χωρών (Bushman, et al., 2011). Σε επιχειρήσεις που προβαίνουν σε ριψοκίνδυνες επενδύσεις, ο υπό όρους λογιστικός συντηρητισμός μειώνει τη σπατάλη μετρητών από τη μετατόπιση κινδύνου στις, καθώς επισημαίνει γρηγορότερα τους κινδύνους και μειώνει τις ασύμμετρες πληροφορίες.

Παρόμοιος συλλογισμός επεκτείνεται και στον άνευ όρων συντηρητισμός. Ο λογιστικός συντηρητισμός μειώνει το κόστος του κεφαλαίου, κάτι που καθιστά ευκολότερη την εξωτερική χρηματοδότηση, αυξάνει τα ρευστά διαθέσιμα από τη χρηματοδότηση, αμβλύνει το κεφαλαιακό υπό-επενδυτικό κίνδυνο και ενισχύει τα μελλοντικά ρευστά από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες (Lara, et al., 2009). Επιπλέον, ο λογιστικός συντηρητισμός είναι χρήσιμος στην απόκτηση πιο ευνοϊκών όρων σύμβασης από παρόχους άλλων παραγόντων παραγωγής (Hui, et al., 2011). Ο

Ball (2001) υποστηρίζει ότι ο λογιστικός συντηρητισμός αυξάνει την αποτελεσματικότητα των συμβάσεων αποζημίωσης καθώς ενθαρρύνει την πιο έγκαιρη λήξη μη κερδοφόρων έργων.

Ο ρόλος του συντηρητισμού στην ενίσχυση των ρευστών διαθεσίμων βοηθά στον περιορισμό του κινδύνου χρεοκοπίας επειδή η χρεοκοπία είναι βασικά μια κατάσταση ανεπαρκούς ρευστότητας όπου οι εσωτερικές και εξωτερικές πηγές ρευστότητας μιας επιχείρησης είναι ανεπαρκείς για να καλύψουν τις εμφανιζόμενες ρευστικές υποχρεώσεις. Θεωρητικά μοντέλα στη χρηματοοικονομική (π.χ. Kim et al. (1993), Anderson et al. (1996), Uhrig-Homburg (2005)) μοντελοποιούν τη χρεοκοπία ως προεπιλογή χρέους που ενεργοποιείται όταν οι διαθέσιμες ταμειακές ροές για πληρωμές πέφτουν κάτω από τις απαιτούμενες πληρωμές χρέους, μια κατάσταση που επιδεινώνεται από τα υψηλά κόστη συναλλαγών για την έκδοση μετοχών. Οι Campbell et al. (2008) παρέχουν επιβεβαιωτικά στοιχεία ότι οι προηγούμενες ταμειακές καταθέσεις σχετίζονται αρνητικά με τον κίνδυνο προεπιλογής σε διάφορες περιόδους πρόβλεψης που κυμαίνονται από έναν μήνα έως τρία χρόνια. Έτσι, ο ρόλος του συντηρητισμού στην ενίσχυση των ρευστών λειτουργεί τόσο για την αύξηση της εσωτερικής παραγωγής ρευστότητας όσο και για τον αποθάρρυνση ή την καθυστέρηση των ρευστών εξόδων, μειώνοντας έτσι τον κίνδυνο χρεοκοπίας ως κατάσταση ανεπαρκούς ρευστότητας.

Ο λογιστικός συντηρητισμός παίζει ιδιαίτερο ρόλο στο να αυξήσει την ακρίβεια της πληροφορίας και μειώνοντας τις αδιευκρίνιστες πληροφορίες (Guay & Verrecchia, 2017). Πιο συγκεκριμένα, ο άκρος συντηρητισμός μειώνει την ασυμμετρία πληροφοριών περιορίζοντας τις υπερεκτιμήσεις προς τα πάνω στα καθαρά κέρδη και τα καθαρά περιουσιακά στοιχεία (Watts, 2003), ενώ ο υπό όρους συντηρητισμός μειώνει την ασυμμετρία πληροφοριών αποκαλύπτοντας κακά νέα με πιο έγκαιρο τρόπο (Wittenberg-Moerman, 2008). Οι Guay Verrecchia (2007) υποστηρίζουν ότι η δημοσίευση χαμηλότερων οικονομικών αποτελεσμάτων της αξίας μιας εταιρείας μέσω προηγούμενων δεσμεύσεων για συντηρητική αναφορά δίνει επίσης κίνητρα στους διευθυντές να αποκαλύψουν υψηλότερες πραγματοποιήσεις, προσφέροντας έτσι πληρέστερες αποκαλύψεις σχετικά με τις ροές μετρητών και βελτιωμένη ακρίβεια πληροφοριών. Οι Gox και Wagenhofer (2008) υποστηρίζουν επίσης ότι οι προηγούμενες δεσμεύσεις για συντηρητική αναφορά χαμηλότερων αξιών περιουσιακών στοιχείων χρησιμοποιώντας κανόνες επιδείνωσης αυξάνουν την ακρίβεια των πληροφοριών. Με τη μείωση της αβεβαιότητας στις πληροφορίες, ο

συντηρητισμός μειώνει το κόστος επιλογής απόρριψης και τους κινδύνους για τους επενδυτές, και το κόστος του ιδίου και ξένου κεφαλαίου, αυξάνοντας έτσι τη διαθεσιμότητα μετρητών από εξωτερικές πηγές όταν οι επιχειρήσεις πλησιάζουν την πτώχευση. Για επιχειρήσεις που έχουν μπει σε συνθήκες ανασφάλειας, οι πληροφοριακές ιδιότητες του συντηρητισμού μπορεί να αποτρέψουν περαιτέρω προόδους προς τη χρεοκοπία ενθαρρύνοντας τους πιστωτές και άλλους παροχείς κεφαλαίου να εργαστούν πιο συνεργατικά μεταξύ τους και με την επιχείρηση για να αποφύγουν μια αίτηση χρεοκοπίας, τουλάχιστον στην περίπτωση του άκρου συντηρητισμού. Θεωρητικά μοντέλα στη χρηματοοικονομική υποδηλώνουν επίσης ότι η μικρότερη ασυμμετρία πληροφοριών διευκολύνει τις διαπραγματεύσεις χρεών και μειώνει τις αιτήσεις χρεοκοπίας. Ο Chen (1993) προβλέπει ότι επιχειρήσεις με λιγότερη ασυμμετρία πληροφοριών είναι πιο πιθανό να επαναδιαπραγματεύουν τα χρέη τους ιδιωτικά, ενώ οι Giammarino (1989) και Mooradian (1994) αναλυτικά δείχνουν ότι οι κακώς ενημερωμένοι πιστωτές μπορεί να προτιμούν αιτήσεις χρεοκοπίας. Παρόμοια επιχειρήματα ισχύουν για την αβεβαιότητα των πληροφοριών. Έτσι, με τη βελτίωση της διαφάνειας σχετικά με τα έσοδα και τις αξίες των περιουσιακών στοιχείων μέσω του πληροφοριακού ρόλου του συντηρητισμού, οι πιστωτές και άλλοι παροχείς κεφαλαίου μπορούν να είναι πιο βέβαιοι σχετικά με την αξιοπιστία των οικονομικών συνθηκών των εταιρειών και πιο πρόθυμοι να αναπροσαρμόσουν τα χρέη και τους όρους τους, μειώνοντας έτσι τις πιθανότητες επίλυσης της πτώχευσης μέσω αιτήσεων χρεοκοπίας.

2.3 Σχέσεις λογιστικού συντηρητισμού και κινδύνου χρεοκοπίας

Τα επιχειρήματα και στοιχεία των παραπάνω παραγράφων υποδηλώνουν ότι η ενίσχυση των μετρητών και πληροφοριακές ιδιότητες τόσο του άνευ όρων όσο και του υπό όρους συντηρητισμού θα πρέπει λειτουργούν για να μειώσουν τον κίνδυνο πτώχευσης. Με βάση αυτό το σκεπτικό, προβλέπονται αρνητικές συσχετίσεις μεταξύ άνευ όρων συντηρητισμού, αλλά και υπό όρους, και κινδύνου χρεοκοπίας. Ο άνευ όρων συντηρητισμός συνδέεται αρνητικά με το σύγχρονο κίνδυνος πτώχευσης, συνεπής με τους ρόλους ενίσχυσης μετρητών και ενημέρωσης του συντηρητισμός. Ο υπό όρους συντηρητισμός συνδέεται αρνητικά με το σύγχρονο κίνδυνος πτώχευσης, συνεπής με τους ρόλους ενίσχυσης μετρητών και ενημέρωσης του συντηρητισμός (Biddle, et al., 2010).

2.3 Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη (Corporate social responsibility - CSR) είναι μια ευρεία έννοια που ενσωματώνει πρακτικές βιωσιμότητας, περιβαλλοντικής και κοινωνικής απόδοσης των εταιρειών (Christensen, et al., 2018). Τα τελευταία χρόνια, οι πρωτοβουλίες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που περιλάμβαναν επιχειρηματικές σχέσεις με ανθρώπους, οργανισμούς, ιδρύματα, κοινότητες, κοινωνίες και τη γη, όσον αφορά τις σκόπιμες ενέργειες έχουν γίνει αναπόσπαστο μέρος των δραστηριοτήτων μιας εταιρείας που βοηθούν στο να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες των μετόχων της (Wood, 2016). Η εταιρική κοινωνική ευθύνη βοηθά τις εταιρείες να διατηρήσουν μακροπρόθεσμους στόχους, να επιτύχουν καλύτερη λογοδοσία και να βελτιώσουν τις οικονομικές επιδόσεις (Brooks & Οικονομου, 2017). Η αναφορά στην εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι ένα μέσο για την απόκτηση νομιμότητας εντός των τοπικών συνόρων και στο εξωτερικό για την κάθε επιχείρηση καθώς και για τη λήψη ακριβέστερων προβλέψεων αναλυτών (Bernardi & Stark, 2018).

Η Διακήρυξη της Χιλιετίας και οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας (Millennium Declaration and the Millennium Development Goals - MDGs) που εγκρίθηκαν τη δεκαετία του 2000 είχαν βαθύ αντίκτυπο στις επιδόσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης των εταιρειών παγκοσμίως και έχει καταστεί ζωτικής σημασίας παράγοντας ώστε να αποδείξουν ότι ενσωματώνουν αρχές βιώσιμης ανάπτυξης στην καθημερινότητά τους (Boubakri, et al., 2008).

Σύμφωνα με μελέτη της KPMG το 2020 έως και το 96% των μεγαλύτερων εταιρειών στον κόσμο έχουν εκδώσει εκθέσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στο κοινό. Αυτό

έχει προκαλέσει ανησυχία για το εάν η ταχεία αύξηση των εκθέσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης αντικατοπτρίζει μια στροφή προς τη βελτίωση της λογοδοσίας των εταιρειών ή προς την υιοθέτηση συμβολικών στρατηγικών, σύμφωνα με τις οποίες οι εταιρείες ανησυχούν περισσότερο για την αντιληπτή νομιμότητά τους παρά για τη βελτίωση του αντίκτυπού τους στην κοινωνία (KPMG, 2020).

Η στροφή προς την έκδοση εκθέσεων εταιρικής κοινωνικής υπευθυνότητας από την πλευρά των εταιρειών έχει οδηγήσει στην ανάπτυξη διαφόρων θεωριών. Η θεωρία των ενδιαφερομένων υποστηρίζει ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις χρησιμοποιούν την εταιρική στρατηγική τους ως μηχανισμό προετοιμασίας ή δέσμευσης για να ωφελήσουν τους μετόχους τους. Η ποιότητα όμως των κερδών, όπως προκύπτει από τον βαθμό συντηρητισμού στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση, θα πρέπει να αυξάνεται με τις ενέργειες των εταιρειών που σχετίζονται με τη βελτίωση των σχέσεων με τους ενδιαφερόμενους και την ενίσχυση της νομιμότητας, για την οποία η γνωστοποίηση της έκθεσης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης είναι ένας σημαντικός μηχανισμός (Cheng & Kung, 2016). Αντίθετα, η θεωρία της αντιπροσωπείας υποστηρίζει ότι τα στελέχη μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις σχέσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη για να κρύψουν ευκαιριακές δραστηριότητες τους ή να ενισχύσουν την προσωπική τους φήμη ως κοινωνικά υπεύθυνα στελέχη (Anagnostopoulou, et al., 2020).

2.4 CSR και κρατική επίβλεψη

Έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί τα προηγούμενα χρόνια εξέτασαν τους καθοριστικούς παράγοντες των δραστηριοτήτων της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στο πλαίσιο των ανεπτυγμένων και αναδύομενων αγορών και έχουν σημειώσει ότι αυτοί οι παράγοντες εμπίπτουν σε δύο κατηγορίες: ανά χώρα και εταιρεία. Ειδικότερα, η βιβλιογραφία προτείνει ότι οι επίσημοι θεσμοί σε επίπεδο χώρας, όπως το κράτος δικαίου, η κυβερνητική συμμετοχή και το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης, είναι σημαντικοί καθοριστικοί παράγοντες της έκτασης της αποκάλυψης της πραγματικότητας σε σχέση με τις εκθέσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (Boubakri, et al., 2020). Μελέτες έχουν επίσης βρει ότι οι πρακτικές αναφοράς σε επίπεδο χώρας διαμορφώνονται από τα επίπεδα προστασίας των επενδυτών, το πολιτικό καθεστώς και τις νομικές ρυθμίσεις (Djankov, et al., 2008). Σε έρευνα σχετική με τις εκθέσεις εταιρικής ευθύνης στη Σιγκαπούρη, την Τουρκία και την Αιθιοπία διαπιστώθηκε ότι

οι πρακτικές γνωστοποίησης των εταιρειών ανταποκρίνονται στις θεσμικές διαφορές (Robertson, 2009). Οι Beekun και Badawi (2005) και οι Wang και Juslin (2009) παρέχουν σημαντική εικόνα για την επιρροή της θρησκείας και του πολιτισμού στις ηθικές αποφάσεις και στις αναφορές των εκθέσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στις κινεζικές και μουσουλμανικές κοινωνίες, αντίστοιχα. Με βάση μια ανοιχτή έρευνα Κινέζων ιδιοκτητών επιχειρήσεων, οι Xu και Yang (2010) εντόπισαν πολλά μοναδικά χαρακτηριστικά αναφοράς στις εκθέσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, που συνδέονται με κοινωνικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά της κοινωνίας, τα οποία δεν είχαν εντοπιστεί προηγουμένως στη βιβλιογραφία.

Σε ένα σημαντικό αριθμό μελετών έχει βγει το συμπέρασμα ότι οι δραστηριότητες και οι ενέργειες των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στις εκθέσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης βελτιώνουν το περιβάλλον πληροφοριών και την εμπιστοσύνη των επενδυτών μιας εταιρείας και διευρύνουν τα ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα έναντι άλλων εταιρειών. Οι θεσμικές μεταρρυθμίσεις με στόχο τη βελτίωση των πρακτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στη Νότια Αφρική αποκάλυψαν μια θετική αντίδραση της αγοράς από τους επενδυτές κατά το τελικό στάδιο των θεσμικών μεταρρυθμίσεων (Arya & Zhang, 2009). Κατά την εξέταση των κινεζικών εταιρειών, βρέθηκε μια θετική συσχέτιση μεταξύ της απόδοσης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και των αποδόσεων των μετοχών, αλλά κυρίως για εταιρείες με υψηλή δημόσια προβολή και για εταιρείες χωρίς κρατική ιδιοκτησία (Parsa, et al., 2020). Η δημοσίευση εκθέσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης των κινεζικών εταιρειών τις βοήθησε να αποκτήσουν ενισχυμένη νομιμότητα στο εσωτερικό και βοήθησε τη διατήρηση της νομιμότητας και στη διεθνή σκηνή γιατί στον κόσμο πίστευαν ότι είναι όλες οι κινεζικές εταιρείες είναι πλήρως ελεγχόμενες από το κράτος. Επιπλέον, η ενισχυμένη αναφορά CSR θεωρείται αμοιβαία επωφελής και από τους πολιτικούς οργανισμούς, την κυβέρνηση και τις εταιρείες. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη χρησιμεύει ως σημαντικός σύνδεσμος μεταξύ της κοινωνίας και των επιχειρηματικών οντοτήτων στην Κίνα (Parsa, et al., 2020).

Στην Νότια Κορέα έχει διαπιστωθεί ότι η βελτιωμένη αναφορά CSR σχετίζεται με λιγότερη διαχείριση κερδών από την πλευρά των διοικήσεων των επιχειρήσεων (Choi, et al., 2013). Εκτός από τη χρηματοοικονομική αναφορά έχει εξεταστεί η σχέση μεταξύ της CSR και της οικονομικής ανάπτυξης σε πολλά αναδυόμενα και ανεπτυγμένα έθνη και έχει διαπιστωθεί ότι οι πρακτικές CSR επηρεάζουν θετικά τις προοπτικές καινοτομίας και προωθούν τον ανταγωνισμό και ότι αυτή η σχέση είναι

πιο έντονη στις ανεπτυγμένες κοινωνίες και στις κοινωνίες του αστικού δικαίου (Chkir, et al., 2020).

Αντίθετα, ορισμένες μελέτες έχουν διαπιστώσει ότι οι βελτιωμένες δραστηριότητες CSR και η γνωστοποίηση αποσκοπούν στην απόκρυψη της διαχείρισης κερδών. Στην περίπτωση των κορεατικών εταιρειών chaebol και CSRίνων με ιδιαίτερα συγκεντρωμένη ιδιοκτησία, υπάρχουν πρακτικές CSR για την κάλυψη της κακής ποιότητας κερδών (Choi, et al., 2013). Οι Ye και Zhang (2011) βρήκαν μια σχέση σχήματος U μεταξύ CSR και του κόστους χρηματοδότησης, υποδηλώνοντας ότι η εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι επωφελής αλλά μόνο όταν δεν είναι υπερβολική (Ye & Zhang, 2011). Το αποτέλεσμα υποκατάστασης βρέθηκε επίσης από τους Saeed και Zamir (2020), οι οποίοι τεκμηρίωσαν μια αρνητική συσχέτιση μεταξύ CSR και των μερισμάτων, με βάση ένα δείγμα που συλλέγεται με το χέρι από πολλές αναδυόμενες αγορές (Saeed & Zamir, 2021). Στην Ινδία εξετάστηκαν στους κανονισμούς CSR σύμφωνα με νόμο του 2013 και διαπιστώθηκε ότι η εντολή στις εταιρείες να ξοδεύουν το 2% των κερδών σε δραστηριότητες CSR είχε ως αποτέλεσμα τη μεγαλύτερη διαχείριση κερδών πριν από την επιβολή του νόμου (Hickman, et al., 2020).

Συνολικά, υπό την πίεση της διεθνούς κοινότητας και λόγω των πρόσφατων παγκόσμιων τάσεων, οι εταιρείες των αναδυόμενων αγορών τείνουν να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στη γνωστοποίηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Για τις εταιρείες σε αυτές τις αγορές, το κίνητρο για να δραστηριοποιηθούν στη δημοσιοποίηση CSR σχετίζεται με τον στόχο της απόκτησης αναγνώρισης και υποστήριξης από παγκόσμιους ενδιαφερόμενους και τη βελτίωση της νομιμότητας εντός και εκτός της χώρας. Μελέτες έχουν δείξει ότι οι εταιρείες στις αναδυόμενες αγορές δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στη χρήση της CSR ως εργαλείο για τη βελτίωση της εταιρικής τους εικόνας και ως μέσο για τη δημιουργία δεσμών με την κοινότητα. Οι δραστηριότητες CSR και οι γνωστοποιήσεις παίζουν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων και της αξιοπιστίας των επενδυτών στις αναδυόμενες αγορές.

Παρά το αυξανόμενο ενδιαφέρον για την CSR στις αναδυόμενες οικονομίες, οι οικονομίες σε μεταβατικό στάδιο, όπως η Ρωσία, έχουν λάβει περιορισμένη προσοχή. Με βάση μια ποσοτική έρευνα αναφέρεται ότι οι Ρώσοι διευθυντές δεν αντιλαμβάνονται την αναφορά CSR ως νόμιμη δραστηριότητα (Kuznetsov, et al., 2009). Σε άλλες έρευνες έχει διαπιστωθεί ότι ένας σημαντικός αριθμός ρωσικών

οντοτήτων περιλάμβαναν πληροφορίες CSR μόνο στις αγγλόφωνες εκθέσεις τους (Preuss & Barkemeyer, 2011). Η διεθνοποίηση επηρεάζει θετικά την έκταση της αποκάλυψης της CSR, σύμφωνα με την προοπτική της θεωρίας της νομιμότητας, και ότι αυτή η σχέση μετριάζεται από την κρατική ιδιοκτησία. Οι πρακτικές συμμετοχής σε ξένα διοικητικά συμβούλια και διασταυρούμενης εισαγωγής στο χρηματιστήριο επηρεάζουν θετικά την έκταση των εκθέσεων CSR μεταξύ των ρωσικών εταιρειών (Argy & Zhang, 2009). Η Crotty (2016) κάνει έκκληση για περισσότερη έρευνα σχετικά με τις δραστηριότητες και την υποβολή εκθέσεων CSR, για τις οποίες οι μεταβατικές οικονομίες, όπως η Ρωσία, παρουσιάζουν άφθονες ευκαιρίες για να προωθήσουμε την κατανόησή μας για τα κίνητρα των εταιρειών να συμμετάσχουν σε πρακτικές και αναφορές CSR.

2.5 Προοπτική για την δημοσίευση έκθεση εταιρικής κοινωνικής ευθύνης

Αρκετές μελέτες παρέχουν στοιχεία ότι η γνωστοποίηση εταιρικής κοινωνικής ευθύνης βελτιώνει το περιβάλλον πληροφοριών μιας εταιρείας, φέρνει εμπιστοσύνη στους επενδυτές και αντανακλά τους μακροπρόθεσμους βιώσιμους στόχους των εταιρειών. Η δημοσίευση της έκθεσης εταιρικής κοινωνικής ευθύνης βοηθά επίσης τις επιχειρήσεις να αποκτήσουν ενισχυμένη νομιμότητα στον εγχώριο και διεθνή χώρο. Γενικά, οι επιχειρήσεις που εμπλέκονται στην εταιρικής κοινωνικής ευθύνη τείνουν να έχουν μακροπρόθεσμο προσανατολισμό στις δραστηριότητές τους, έρχονται σε αντίθεση με τον διαχειριστικό ομορτισμό, ο οποίος είναι βραχυπρόθεσμος. Συνολικά, οι εταιρείες που δημοσιεύουν την εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι λιγότερο πιθανό να εμπλακούν σε ανήθικη ή ευκαιριακή συμπεριφορά (Cai, et al., 2019). Κατά τη διερεύνηση της παραπάνω έννοιας, οι ερευνητές βασίζονται στη θεωρία της νομιμότητας ως μια εννοιολογική προσέγγιση του φαινομένου της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Η νομιμότητα μπορεί να περιγραφεί ως μια γενικευμένη αντίληψη ότι οι ενέργειες μιας εταιρείας είναι επιθυμητές, σωστές ή κατάλληλες μέσα σε ένα κοινωνικά κατασκευασμένο σύστημα κανόνων, αξιών, πεποιθήσεων και ορισμών. Παρόλο που η έννοια της νομιμότητας έχει τις ρίζες της στην πολιτική επιστήμη, ενσωματώνει επιχειρηματικές και οικονομικές προοπτικές. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η προοπτική της θεωρίας των ενδιαφερόμενων μερών της γνωστοποίησης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, σύμφωνα με την οποία οι εταιρείες που προσανατολίζονται στην εταιρική κοινωνική ευθύνη τείνουν να

αγκαλιάζουν τις σχέσεις με τους ενδιαφερόμενους φορείς πιο υπεύθυνα σε σύγκριση με εταιρείες που δεν παρουσιάζουν την εταιρική κοινωνική ευθύνη (Clarkson, 1995). Φυσικά, οι σχέσεις με ορισμένους ενδιαφερόμενους ρυθμίζονται από άτυπους, ηθικά καθορισμένους κανόνες και όχι από σωστές συμβάσεις, κάτι που είναι κοντά στις βασικές παραδοχές της θεωρίας της νομιμότητας (Harjoto, 2017). Οι Harjoto και Laksmama (2018) ισχυρίζονται ότι η εταιρική κοινωνική ευθύνη αντιπροσωπεύει έναν μηχανισμό ελέγχου για τον διαχειριστικό ομοιοπαθισμό που σχετίζεται αρνητικά με αποκλίσεις από τη βέλτιστη ανάληψη κινδύνων. Επομένως, οι διευθυντές που έχουν συνείδηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης συμπεριφέρονται όχι μόνο νομικά αλλά και ηθικά, και αυτή η ηθική πτυχή έχει δευτερεύουσα επίδραση στην ποιότητα της χρηματοοικονομικής αναφοράς.

Η βιβλιογραφία προσφέρει επίσης μια αντίθετη προοπτική σχετικά με τις βελτιωμένες πρακτικές δημοσίευσης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (Anagnostopoulou, et al., 2020). Ορισμένες μελέτες έχουν βρει ότι οι εταιρείες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις ανεπτυγμένες σχέσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη και τη νομιμότητά τους (Hemingway & MacLagan, 2004) για να κρύψουν τις πολιτικές αυτοεξυπηρέτησης (Choi, et al., 2013). Οι επιχειρήσεις μπορούν να χρησιμοποιούν δραστηριότητες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης ως εργαλείο διαχείρισης εταιρικής εικόνας ή ασφάλιση φήμης για να καλύψουν τον αντίκτυπο της εταιρικής ανάρμοστης συμπεριφοράς και να χειραγωγήσουν την αντίληψη του κοινού (Friedman, 1970). Κατά την ανάλυση της σχέσης μεταξύ της ιδιοκτησίας από εμπιστευτικές πληροφορίες και της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων, ορισμένες μελέτες διαπιστώνουν ότι η εταιρική κοινωνική ευθύνη σχετίζεται με προβλήματα αντιπροσώπων οδηγώντας σε πιο επιθετικές αναφορές (Chih, et al., 2007).

2.6 Εταιρική κοινωνική ευθύνη και λογιστικός συντηρητισμός

Ο λογιστικός συντηρητισμός ορίζεται ως «η τάση του λογιστή να απαιτεί υψηλότερο βαθμό επαλήθευσης για να αναγνωρίσει τα καλά νέα ως κέρδη παρά να αναγνωρίσει τα κακά νέα ως ζημίες» (Basu, 1997, p. 7). Η βιβλιογραφία υποστηρίζει ότι ο λογιστικός συντηρητισμός μπορεί να υπονομεύσει τα κίνητρα των διευθυντών να υπερεκτιμήσουν τα κέρδη και τα καθαρά περιουσιακά στοιχεία και να μειώσουν την πιθανή απαλλοτρίωση των διευθυντών. Ο Zhang (2008) ανέφερε ότι ο λογιστικός συντηρητισμός παρέχει πιο έγκαιρα σήματα κινδύνου αθέτησης στους ενδιαφερόμενους. Σύμφωνα με αυτή την αντίληψη, οι Biddle et al. (2020)

διαπίστωσαν ότι ο λογιστικός συντηρητισμός μειώνει τον κίνδυνο πτώχευσης μιας εταιρείας μέσω του μετριασμού της διαχείρισης κερδών. Οι συντηρητικές πρακτικές αναφοράς μετριάζουν τον φόβο ότι οι αναφερόμενες μετρήσεις απόδοσης μιας εταιρείας υπερβαίνουν σημαντικά τις λειτουργικές ταμειακές ροές (Givoly & Hayn, 2003). Ο λογιστικός συντηρητισμός ενισχύει την αποδοτικότητα των συμβάσεων και μειώνει την υπεραντιστάθμιση των διευθυντικών στελεχών (Watts, 2003). Η συντηρητική αναφορά ωφελεί τους εργαζόμενους, τους προμηθευτές και τους πελάτες, των οποίων η ευημερία επηρεάζεται σημαντικά όταν μια εταιρεία υποβάλλει αίτηση πτώχευσης. Προηγούμενη έρευνα υποδηλώνει επίσης ότι η συντηρητική αναφορά μετριάζει τον κίνδυνο κραχ του χρηματιστηρίου, ωφελώντας έτσι ολόκληρη την κοινωνία (Guo, et al., 2020). Συνολικά, η βιβλιογραφία δείχνει ότι τα οφέλη από τη συντηρητική αναφορά απορρέουν από ένα ευρύ σύνολο ενδιαφερομένων.

Παρά τη μεγάλη προσοχή της έρευνας στις επιπτώσεις της γνωστοποίησης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στην ποιότητα των αναφορών, τα εμπειρικά στοιχεία δεν είναι καθόλου πειστικά. Από τη μία πλευρά, η βιβλιογραφία για την εταιρική κοινωνική ευθύνη υποδηλώνει ότι η ενισχυμένη αποκάλυψη της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης σχετίζεται με λιγότερο διαχειριστικό οπορτουνισμό και οι μελέτες αναφέρουν ότι οι εταιρείες που εκδίδουν την έκθεση εταιρικής κοινωνικής ευθύνης είναι λιγότερο πιθανό να εμπλακούν σε διαχείριση κερδών και απάτες (Gao, et al., 2014). Άλλες μελέτες τεκμηριώνουν επίσης ότι οι εταιρείες που ασχολούνται με δραστηριότητες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης έχουν χαμηλότερο κόστος χρέους, υποδεικνύοντας ότι οι πιστωτές ανησυχούν λιγότερο για οικονομικούς χειρισμούς εντός αυτών των εταιρειών (Ge & Liu, 2012). Οι εταιρείες που εμπλέκονται σε δραστηριότητες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης είναι πιο πιθανό να δημιουργήσουν μακροχρόνιες σχέσεις με τους ενδιαφερόμενους και να εκπληρώσουν τις ανάγκες τους.

Οι εταιρείες που εμπλέκονται στη διατήρηση της θετικής εταιρικής φήμης τους μέσω της εταιρικής ευθύνης τείνουν να απαγορεύουν στη διοίκηση να εμπλέκεται σε δραστηριότητες που δεν συνάδουν με τις προσδοκίες των ενδιαφερομένων και που μπορεί να διαταράξουν τη νομιμότητα (Branco & Rodrigues, 2006). Ως εκ τούτου, η ηθική συμπεριφορά περιορίζει την τάση για οικονομική χειραγώγηση, η οποία οδηγεί σε πιο αξιόπιστες και υψηλής ποιότητας χρηματοοικονομικές πληροφορίες. Συνολικά, η προοπτική των ενδιαφερομένων υποδηλώνει ότι οι εταιρείες που ξεκινούν σχέσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη και επιδεικνύουν δέσμευση για ενισχυμένη αναφορά ΕΚΕ

είναι επίσης πιθανό να μειώσουν τον κίνδυνο αφερεγγυότητας της εταιρείας για τους ενδιαφερόμενους και να αναφέρουν πιο συντηρητικά.

Από την άλλη πλευρά, με βάση την προοπτική της θεωρίας αντιπροσώπων οι εταιρείες παροχής στοιχείων ΕΚΕ δεν δεσμεύονται απαραίτητα να παρέχουν αξιόπιστες πληροφορίες στους μετόχους (Jensen & Meckling, 1995). Η δέσμευση για κοινωνική ευθύνη της εταιρείας μπορεί να θεωρηθεί ως απόκλιση από τον στόχο μεγιστοποίησης της αξίας με γνώμονα τους μετόχους προς τις ανάγκες άλλων ενδιαφερομένων, επιδεινώνοντας τα προβλήματα της αντιπροσωπείας (Goss & Roberts, 2011). Μελέτες σχετικά με τη συμπληρωματική επίδραση της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και των μη χρηματοοικονομικών γνωστοποιήσεων, όπως η ΕΚΕ, διαπιστώνουν ότι η επίδραση της κακής λογιστικής ποιότητας συχνά αντισταθμίζεται από ενισχυμένη γνωστοποίηση μη λογιστικών πληροφοριών (Parsa, et al., 2020) που χρησιμεύει ως υποκατάστατος μηχανισμός για μια εταιρεία να διατηρήσει τη νομιμότητα (Bozzolan, et al., 2015). Είναι επίσης εύλογο ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη αντιλαμβάνονται τις εταιρείες με εκτεταμένη γνωστοποίηση ΕΚΕ ως εκείνες με λιγότερα προβλήματα αντιπροσώπων, γεγονός που οδηγεί σε χαμηλότερη ζήτηση για συντηρητικές αναφορές (Guo, et al., 2020). Τέλος, η βιβλιογραφία για το φαινόμενο της αποσύνδεσης ΕΚΕ αναφέρει ότι οι διευθυντές δεν εφαρμόζουν πολιτικές ΕΚΕ που διαφημίζονται στις εκθέσεις ΕΚΕ υπό την πίεση ομάδων ακτιβιστών. Σε αυτήν την περίπτωση, η αρνητική συσχέτιση μεταξύ της εκτεταμένης αποκάλυψης ΕΚΕ και του συντηρητισμού δεν προκαλεί έκπληξη, καθώς δεν υπάρχει πραγματική πρόθεση της διοίκησης να ωφελήσει καμία ομάδα ενδιαφερομένων (Crilly, et al., 2012).

2.7 Κρατικές επιχειρήσεις και έκθεση εταιρικής κοινωνικής ευθύνης

Η βιβλιογραφία υποδεικνύει ότι οι επιχειρήσεις που ανήκουν στο κράτος παίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομία (Bai, et al., 2000) και αναμένεται να έχουν ηγετικό ρόλο στην υιοθέτηση υψηλότερων προτύπων στην αναφορά Κοινωνικής Ευθύνης Επιχειρήσεων (Marquis & Tilcsik, 2013). Κατά την ανάλυση της έκθεσης CSR σε αναδυόμενες αγορές, η βιβλιογραφία εξετάζει τους προκαταρκτικούς παράγοντες γενικά και τον ρόλο της κυβέρνησης ειδικότερα. Στην περίπτωση των κινεζικών εταιρειών, η μερική κρατική ιδιοκτησία συνδέεται με σημαντικά οφέλη μέσω της πρόσβασης σε ταλέντα, συνδέσεις και καινοτόμους πόρους. Αυτό συμβαίνει διότι η κινεζική κυβέρνηση έχει δεσμευτεί με σημαντικά κεφάλαια για να επιδοτήσει ή να

ενθαρρύνει την εταιρική καινοτομία, στην οποία οι κρατικές εταιρείες μπορούν να έχουν προνομιακή πρόσβαση (Cao, et al., 2020). Η έκθεση CSR βοηθά τις εταιρείες που ελέγχονται από την κυβέρνηση στην Κίνα να αντιμετωπίσουν αρνητικά νέα και κινδύνους δικαστικών καταγγελιών (Xu & Yang, 2010). Στην περίπτωση της Ρωσίας, το κράτος θεωρείται επίσης ως κύρια πηγή απόκτησης νομιμότητας και ενίσχυσης της αγοράς (Cheng & Kung, 2016). Η ρωσική κυβέρνηση είναι ο κύριος εγγυητής της σταθερότητας, επαναφέροντας την αγοραία ισορροπία κατά τη διάρκεια των χρόνων της οικονομικής κρίσης του 2008 και, πιο πρόσφατα, των οικονομικών κυρώσεων του 2014 που επιβλήθηκαν από τη δυτική κοινότητα (Kim, 2021). Οι διευθυντές των ΕΚΕ ενεργούν σύμφωνα με τις οικονομικές πολιτικές της κυβέρνησης και, συνεπώς, τείνουν να εμπλέκονται περισσότερο σε δραστηριότητες CSR, καθώς συμβάλλουν στην ενίσχυση της αντιληπτής τους νομιμότητας (Cheng & Kung, 2016).

Στην περίπτωση της Ρωσίας, το κράτος θεωρείται ευρέως ως κύρια πηγή απόκτησης νομιμότητας και δύναμης στην αγορά (Cheng & Kung, 2016). Η ρωσική κυβέρνηση αποτελεί τον κύριο εγγυητή της σταθερότητας, επαναφέροντας την ισορροπία της αγοράς κατά τους δύσκολους χρόνους της οικονομικής κρίσης του 2008 και, πιο πρόσφατα, των οικονομικών κυρώσεων του 2014 που επέβαλε η δυτική κοινότητα (Kim, 2021). Οι διευθυντές των ΕΚΕ ενεργούν σύμφωνα με τις οικονομικές πολιτικές της κυβέρνησης και, συνεπώς, τείνουν να εμπλέκονται περισσότερο σε δραστηριότητες CSR, καθώς αυτές συμβάλλουν στην ενίσχυση της αντιληπτής τους νομιμότητας (Cheng & Kung, 2016).

Παρά τις πολλές μεταρρυθμίσεις στις αγορές κεφαλαίου και τις διαδικασίες ιδιωτικοποίησης που συζητήθηκαν παραπάνω, η ρωσική αγορά χαρακτηρίζεται ακόμη από υψηλή συγκέντρωση ιδιοκτησίας και την παρουσία διαφορετικών επιπέδων κρατικής ιδιοκτησίας (Liljeblom, et al., 2019). Στην εποχή της Σοβιετικής Ένωσης, η κοινωνική σφαίρα στη χώρα ήταν υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης. Οι ΕΚΕ είχαν την υποχρέωση να αναλαμβάνουν κοινωνική ευθύνη για τη διατήρηση ορισμένων εγκαταστάσεων, όπως ιατρικά και αναψυχής κέντρα, νηπιαγωγεία και σχολεία, για τους εργαζόμενους τους (Filippon, 2012). Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου προς την αγοραία οικονομία και της ιδιωτικοποίησης, η ρωσική κυβέρνηση υποχρέωσε τις επιχειρήσεις να αναλάβουν ευθύνη για διάφορους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς κινδύνους, ανταλλάσσοντας την κοινωνική νομιμότητα και την κρατική υποστήριξη (Filippon, 2012). Σήμερα, η κυβέρνηση συνεχίζει να είναι ο κινητήριος μοχλός για την ανάπτυξη της CSR στη Ρωσία καθώς

και ο βασικός ενδιαφερόμενος για πολλές ρωσικές εταιρείες. Παρόλο που δεν υπάρχουν επί του παρόντος συγκεκριμένες νομικές απαιτήσεις για τις εταιρείες να υιοθετούν πρακτικές CSR και να δημοσιεύουν πληροφορίες CSR, οι περισσότερες ρωσικές εταιρείες θεωρούν τις επενδύσεις τους σε CSR ως απαραίτητες από την κυβέρνηση παρά προαιρετικές (Blagov & Petrova-Savchenko, 2016).

Επιπλέον, η βιβλιογραφία διαπιστώνει ότι οι πολιτικές συνδέσεις των ΕΚΕ συνδέονται με τις οικονομικές πολιτικές και την εταιρική διακυβέρνηση (Zu & Song, 2008). Έτσι, για ορισμένες εταιρείες, ο στόχος διατήρησης σχέσεων με την κυβέρνηση υπερισχύει της σημασίας των στόχων που σχετίζονται με την ενίσχυση των οφελών των ενδιαφερομένων (Boubakri, et al., 2020). Σε αυτήν την περίπτωση, οι διευθυντές των ΕΚΕ μπορεί να εμπλακούν περισσότερο σε δραστηριότητες CSR όχι με βάση τις απαιτήσεις πολιτικής, αλλά επειδή δίνουν προτεραιότητα στα δικά τους συμφέροντα, και οι δραστηριότητες CSR μπορεί να τους βοηθήσουν να επιτύχουν τους προσωπικούς τους στόχους και να αναπτύξουν τις καριέρες τους (Zu & Song, 2008). Η έρευνα παρέχει αποδείξεις ότι, στην περίπτωση αναδυόμενων αγορών, η κρατική ιδιοκτησία συνδέεται με αυξημένο κίνδυνο οικονομικής εσφαλμένης αναφοράς, καθώς ενδεχομένως αποτρέπει τις εταιρείες από την επικοινωνία με άλλους ενδιαφερόμενους και την υιοθέτηση ισχυρών μηχανισμών διακυβέρνησης. Τέτοιες μελέτες διαπιστώνουν ότι οι «σοσιαλιστικές επισημάνσεις» αποδεικνύονται ακατάλληλες για τα σύγχρονα επιχειρηματικά περιβάλλοντα (Marquis & Tilcsik, 2013), εμποδίζοντας την πρόοδο των εταιρειών στην πραγματική υιοθέτηση πρακτικών ανωτέρας ποιότητας αναφοράς. Οι ΕΚΕ συμβολικά υιοθετούν μηχανισμούς εταιρικής διακυβέρνησης ως απάντηση στη ζήτηση των ενδιαφερομένων χωρίς να εισάγουν ουσιαστικές αλλαγές (Kuznetsov, et al., 2009).

Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία έρευνας

3.1 Εισαγωγή

Το κεφάλαιο αυτό περιγράφει το εμπειρικό μέρος της διπλωματικής εργασίας, δηλαδή εξετάζεται η επιρροή του λογιστικού συντηρητισμού στην εταιρική κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων. Αρχικά, αναλύεται ο πληθυσμός και το δείγμα της έρευνας. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η δομή και το περιεχόμενο του ερωτηματολογίου από το οποίο αντλήθηκαν τα δεδομένα της έρευνας. Τέλος παρουσιάζεται η στατιστική μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε.

3.2 Δείγμα

Έχοντας ως στόχο την εύρεση της σχέσης ανάμεσα στο λογιστικό συντηρητισμό και την εταιρική κοινωνική ευθύνη της επιχείρησης ως δείγμα επιλέχθηκαν στελέχη τμημάτων λογιστηρίων εταιρειών και διοικητικά στελέχη επιχειρήσεων. Εστάλησαν 150 ερωτηματολόγια και απαντήθηκαν 60 (ποσοστό απόκρισης 40%).

3.3 Ερωτηματολόγιο έρευνας

Για τη συλλογή των δεδομένων σχεδιάστηκε στο google forms ένα ερωτηματολόγιο 20 ερωτήσεων κλειστού τύπου, το οποίο στάλθηκε ηλεκτρονικά μέσω email. Οι απαντήσεις συγκεντρώθηκαν στην εφαρμογή Microsoft excel και στη συνέχεια έγινε εισαγωγή των δεδομένων στο spss version 29. Μετά την επεξεργασία των δεδομένων έγινε εξαγωγή των αποτελεσμάτων σε μορφή πίνακα και γραφήματος.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 20 ερωτήσεις κλειστού τύπου πολλαπλής επιλογής σύμφωνα με μία κλίμακα τύπου Likert. Οι ερωτήσεις ταξινομήθηκαν σε πέντε ενότητες.

Η πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου που φέρει τον τίτλο «Δημογραφικά χαρακτηριστικά» περιλαμβάνει πέντε ερωτήσεις που αφορούν γενικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων σε σχέση με τη ζωή τους, τη μόρφωση τους και την εμπειρία τους στη δουλειά.

Η δεύτερη ενότητα με τίτλο «ΕΚΕ σε σχέση με την επιχείρηση» αποτελείται από τις ερωτήσεις 6 έως 9. Στην ερώτηση 6 οι ερωτώμενοι απαντάνε για τον κλάδο δραστηριότητας της επιχείρησης, ενώ στην ερώτηση 7 για το αν υπάρχει ξεχωριστό

τμήμα λογιστηρίου στην επιχείρηση. Στην 8η ερώτηση γίνεται αξιολόγηση για το αν οι πρακτικές και οι δράσεις ΕΚΕ ωφελούν περισσότερο την επιχείρηση ή το κοινωνικό σύνολο ή και τα δύο αυτά μέρη. Τέλος στην ερώτηση 9, η οποία είναι η τελευταία αυτής της ενότητας, προσδιορίζεται η συμφωνία ή η διαφωνία των ερωτώμενων σχετικά με τη δημοσιοποίηση των δράσεων ΕΚΕ.

Η τρίτη ενότητα που το ονομάζουμε «έλεγχος στην επιχείρηση» αποτελείται από δύο ερωτήσεις, την 10η, η οποία είναι: «Υπάρχει ειδικό τμήμα λογιστηρίου στην επιχείρηση;» και την 11η: «Υπάρχει εσωτερικός ελεγκτής στην επιχείρηση;»

Η τέταρτη ενότητα υπάρχουν τρεις ερωτήσεις με τις οποίες μετράμε την επιρροή της διοίκησης στην κατάρτιση των οικονομικών αποτελεσμάτων της επιχείρησης, αλλά και στην κατάρτιση των δράσεων ΕΚΕ της επιχείρησης.

Η έκτη ενότητα σχετίζεται με τους θεσμικούς φορείς που ελέγχουν και αξιολογούν τις δράσεις ΕΚΕ, καθώς επίσης και το πλεονέκτημα της συνεργασίας επιχειρήσεων με το δημόσιο. Χαρακτηρίζεται ως «θεσμικοί φορείς και ΕΚΕ». Με την ερώτηση 15 εξετάζεται εάν το δημόσιο θα έπρεπε να συνεργάζεται με επιχειρήσεις που αναπτύσσουν δράσεις ΕΚΕ. Στη συνέχεια η ερώτηση 16 ζητά από τους ερωτώμενους να εκφράσουν το βαθμό ικανοποίησης τους από τους φορείς που αξιολογούν δράσεις ΕΚΕ. Με τη ίδια λογική στην ερώτηση 17 εξωτερικεύουν την άποψη τους για την θεσμοθέτηση των δράσεων ΕΚΕ. Στη συνέχεια με την ερώτηση 18 ζητά την άποψη του πληθυσμού που συμμετέχει ως δείγμα για το αν οι χρηματικές δαπάνες για δράσεις ΕΚΕ μετακυλιούνται στους καταναλωτές ή στην επιχείρηση. Με τις δύο τελευταίες ερωτήσεις εκφράζεται ο βαθμός διαφωνίας ή μη για τη δημοσιοποίηση των βραβεύσεων για τις κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρήσεις και για το βαθμό εξάρτησης της κοινωνίας από τις επιχειρήσεις με τη θεσμοθέτηση των ΕΚΕ.

3.4 Μεταβλητές και μέθοδος στατιστικής ανάλυσης

Έχοντας ως σκοπό την πληρέστερη ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε περιγραφική στατιστική για τον προσδιορισμό των παραγόντων που σχετίζονται με το λογιστικό συντηρητισμό και τις επιδράσεις στην ΕΚΕ. Τα δεδομένα και τα αποτελέσματα της περιγραφικής στατιστικής παρουσιάζονται σε μορφή πίνακα και γραφήματος.

Από τις ενότητες 2 έως και 5 δημιουργήθηκαν μεταβλητές για τη χρησιμοποίησή τους στην εμπειρική έρευνα. Πιο συγκεκριμένα δημιουργήθηκαν οι μεταβλητές:

- V_2: μεταβλητή με διακριτικό τίτλο «ΕΚΕ σε σχέση με την επιχείρηση», η οποία προκύπτει ως το μέσο αποτέλεσμα που προκύπτει από τις ερωτήσεις 6 έως 9.
- V_3: μεταβλητή με διακριτικό τίτλο «έλεγχος στην επιχείρηση», η οποία προκύπτει ως το μέσο αποτέλεσμα που προκύπτει από τις ερωτήσεις 10 και 11.
- V_4: μεταβλητή με διακριτικό τίτλο «Επιρροή της διοίκησης στην επιχείρηση», η οποία προκύπτει ως το μέσο αποτέλεσμα που προκύπτει από τις ερωτήσεις 12 έως 14.
- V_5: μεταβλητή με διακριτικό τίτλο «Θεσμικοί φορείς και ΕΚΕ», η οποία προκύπτει ως το μέσο αποτέλεσμα που προκύπτει από τις ερωτήσεις 15 έως 20.

ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
Μεταβλητή V_2: ΕΚΕ σε σχέση με την επιχείρηση.	Ερωτήσεις 6 έως 9	2,7333
Μεταβλητή V_3: Έλεγχος στην επιχείρηση	Ερωτήσεις 10 έως 11	1,7167
Μεταβλητή V_4: Επιρροή της διοίκησης στην επιχείρηση	Ερωτήσεις 12 έως 14	2,5778
Μεταβλητή V_5: Θεσμικοί φορείς και ΕΚΕ	Ερωτήσεις 15 έως 20	2,2361

Πίνακας 1 Συγκεντρωτικός πίνακας μεταβλητών

Κεφάλαιο 4: Αποτελέσματα έρευνας

4.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της εμπειρικής έρευνας όπως έχουν προκύψει μετά από επεξεργασία στο στατιστικό πακέτο εφαρμογών «SPSS statistics 29». Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται μέσω της περιγραφικής στατιστικής με μορφή πινάκων και διαγραμμάτων.

4.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων

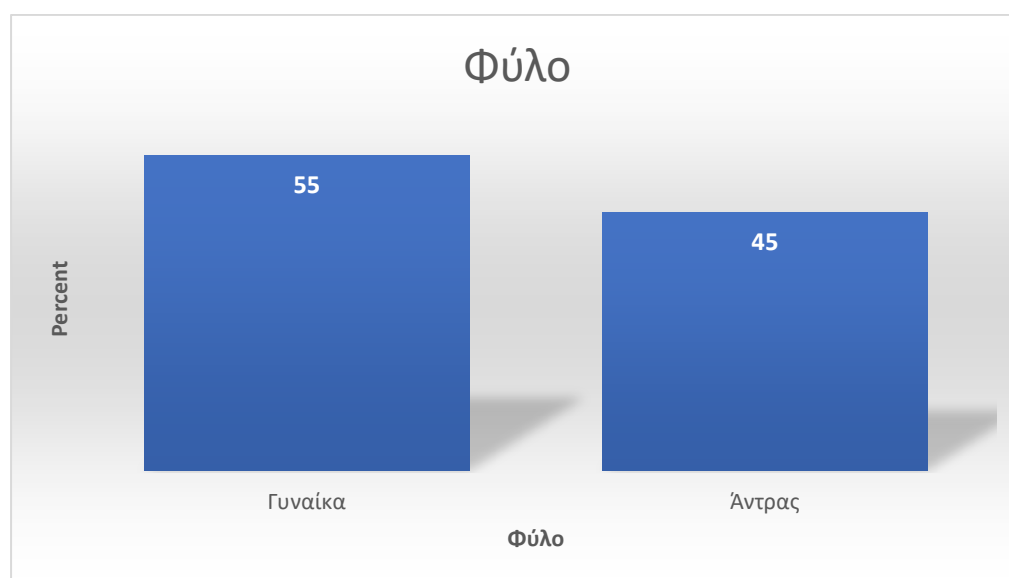
Οι πέντε πρώτες ερωτήσεις αφορούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων στην έρευνα.

Η πρώτη ερώτηση αφορούσε το φύλο των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα. Τα αποτελέσματα φαίνονται στο παρακάτω πίνακα.

		Φύλο			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Γυναίκα	33	55.0	55.0	55.0
	Άντρας	27	45.0	45.0	100.0
	Total	60	100.0	100.0	

Πίνακας 2. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 1

Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με τις απαντήσεις της 1^{ης} ερώτησης στην εμπειρική έρευνα συμμετείχαν 33 γυναίκες και 27 άντρες, 55% και 45 αντίστοιχα για άντρες και γυναίκες. Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

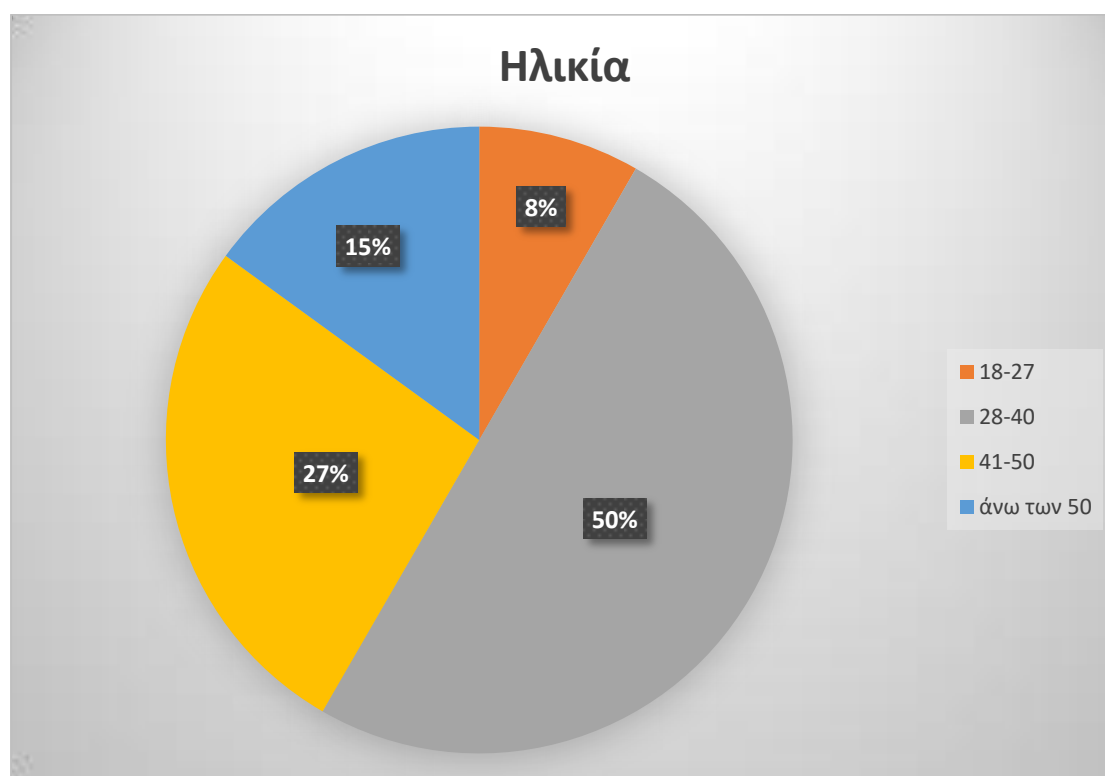
Γράφημα 1. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 1

Η δεύτερη ερώτηση σχετίζονταν με την ηλικιακή κατηγορία των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα. Τα αποτελέσματα φαίνονται στο παρακάτω πίνακα.

		Ηλικία			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-27	5	8.3	8.3	8.3
	28-40	30	50.0	50.0	58.3
	41-50	16	26.7	26.7	85.0
	άνω των 50	9	15.0	15.0	100.0
	Total	60	100.0	100.0	

Πίνακας 3. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 2

Το 50% του δείγματος ανήκει στην ηλικιακή κατηγορία 28 – 40, το 26,7% στην κατηγορία 41 – 50. Μικρότερο είναι το ποσοστό στις δύο ακραίες κατηγορίες 15% στην ηλικιακή ομάδα άνω των 50 και 8,3% στην κατηγορία 18 – 27. Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

Γράφημα 2. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 2

Η τρίτη ερώτηση αφορά την οικογενειακή κατάσταση του πληθυσμού. Τα αποτελέσματα φαίνονται στο παρακάτω πίνακα.

		Οικογενειακή κατάσταση			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Έγγαμος	41	68.3	68.3	68.3
	Άγαμος	18	30.0	30.0	98.3
	Άλλο	1	1.7	1.7	100.0
	Total	60	100.0	100.0	

Πίνακας 4. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 3

Το 68,3% του δείγματος δηλώνει έγγαμος/η και το 30% δήλωσε άγαμος/η, ενώ 1,7% δήλωσε άλλο σχετικά την οικογενειακή του κατάσταση. Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

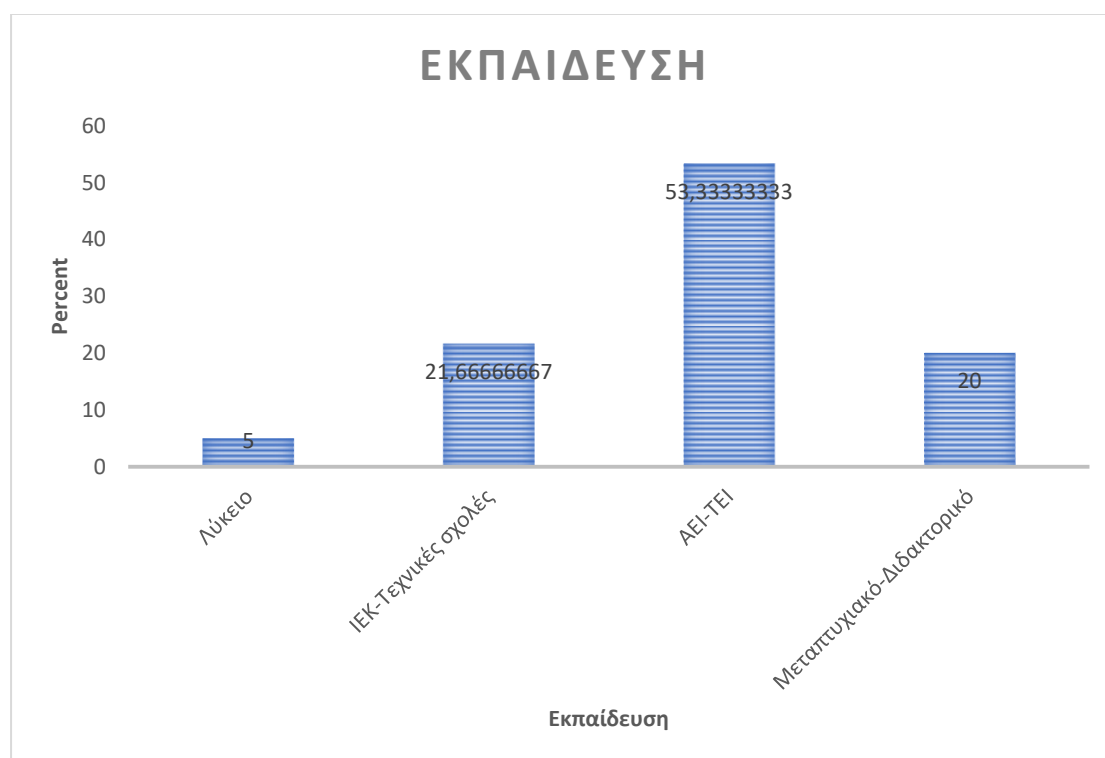
Γράφημα 3. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 3

Η τέταρτη ερώτηση είναι σχετική με την εκπαιδευτική βαθμίδα που έχει αποκτήσει το πληθυσμιακό δείγμα. Τα αποτελέσματα φαίνονται στο παρακάτω πίνακα.

		Εκπαίδευση			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λύκειο	3	5.0	5.0	5.0
	ΙΕΚ-Τεχνικές σχολές	13	21.7	21.7	26.7
	ΑΕΙ-ΤΕΙ	32	53.3	53.3	80.0
	Μεταπτυχιακό-Διδακτορικό	12	20.0	20.0	100.0
	Total	60	100.0	100.0	

Πίνακας 5. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 4

Όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα το 53,3% έχει τριτοβάθμια εκπαίδευση, 20% έχει αποκτήσει μεταπτυχιακό δίπλωμα ή διδακτορικό. Στο 26,7% είναι το ποσοστό όσων δεν έχουν αποκτήσει πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Κανένας δεν έχει δώσει τις απαντήσεις δημοτικό και γυμνάσιο. Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

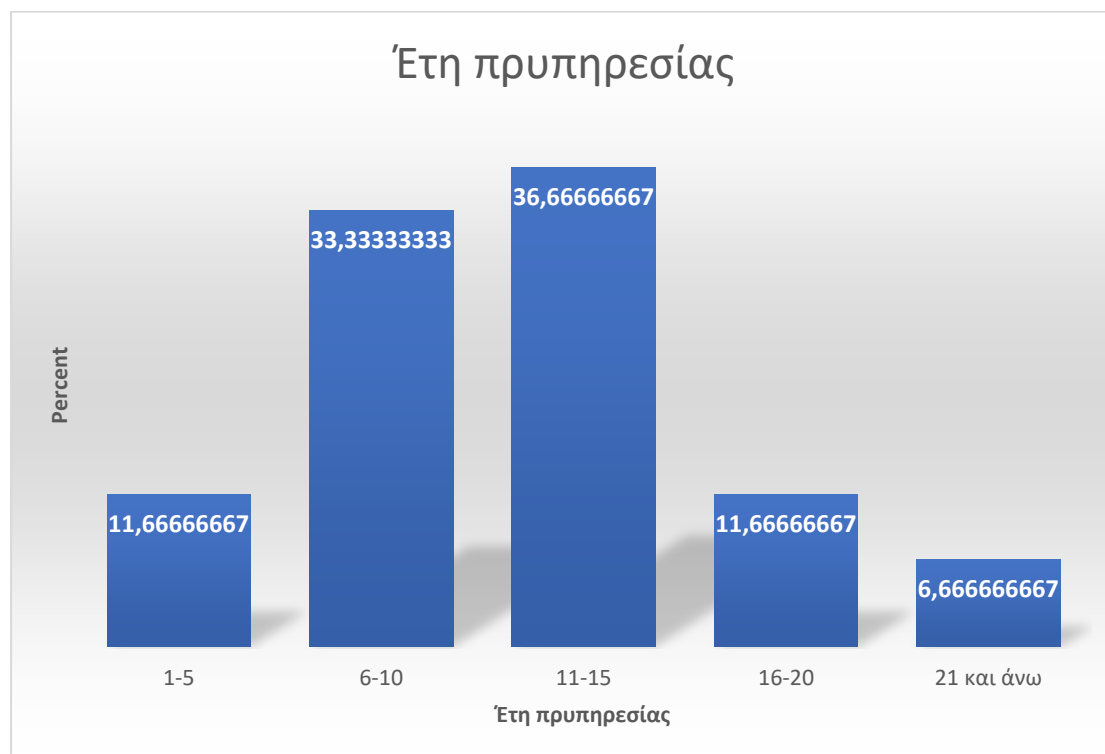
Γράφημα 4. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 4

Η πέμπτη και τελευταία ερώτηση της πρώτης ενότητας έχει σχέση με τα έτη προϋπηρεσίας. Τα αποτελέσματα φαίνονται στο παρακάτω πίνακα.

		Έτη προϋπηρεσίας			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1-5	7	11.7	11.7	11.7
	6-10	20	33.3	33.3	45.0
	11-15	22	36.7	36.7	81.7
	16-20	7	11.7	11.7	93.3
	21 και άνω	4	6.7	6.7	100.0
	Total	60	100.0	100.0	

Πίνακας 6. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 5

Όπως διακρίνουμε στον παραπάνω πίνακα το 36,7% έχει δηλώσει ως έτη προϋπηρεσίας 11 – 15, ενώ το 33,3% είχε προϋπηρεσία 6 – 10 έτη. Με 11,7% ακολουθούν δύο κατηγορίες ετών προϋπηρεσίας, αυτές του 1 – 5, καθώς και αυτή των 16 – 20. Το μικρότερο ποσοστό παρατηρούμε ότι είναι 6,7% και τα έτη προϋπηρεσίας 21 και άνω. Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

Γράφημα 5. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 5

Οι επόμενες τέσσερις ερωτήσεις έχουν σχέση με την εταιρική κοινωνική ευθύνη και την επιρροή της στην επιχείρηση. Η ερώτηση 6 «Ποιος είναι ο κλάδος δραστηριότητας της επιχείρησης;» παρουσιάζει τα παρακάτω αποτελέσματα:

		Κλάδος δραστηριότητας επιχείρησης			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Επικοινωνία	4	6.7	6.7	6.7
	Εκπαίδευση	8	13.3	13.3	20.0
	Ενέργεια	2	3.3	3.3	23.3
	Υγεία	2	3.3	3.3	26.7
	Εμπόριο	15	25.0	25.0	51.7
	MME	1	1.7	1.7	53.3
	Μεταφορές	6	10.0	10.0	63.3
	Άλλο	22	36.7	36.7	100.0
	Total	60	100.0	100.0	

Πίνακας 7. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 6

Το μεγαλύτερο ποσοστό στις απαντήσεις είναι το άλλο με σκορ 36,7%, κυρίως αφορά κατασκευαστικές εταιρείες, ακολουθούν με 25% εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον κλάδο του εμπορίου. Επιχειρήσεις με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης καταλαμβάνουν το 13,3% των απαντήσεων και έπονται με 6,7% αυτές που έχουν σαν δραστηριότητα τις επικοινωνίες. Χαμηλότερα ήταν τα ποσοστά των επιχειρήσεων της υγείας, της ενέργειας με 3,3% και των MME με 1,7%. Τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά.

Γράφημα 6. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 6

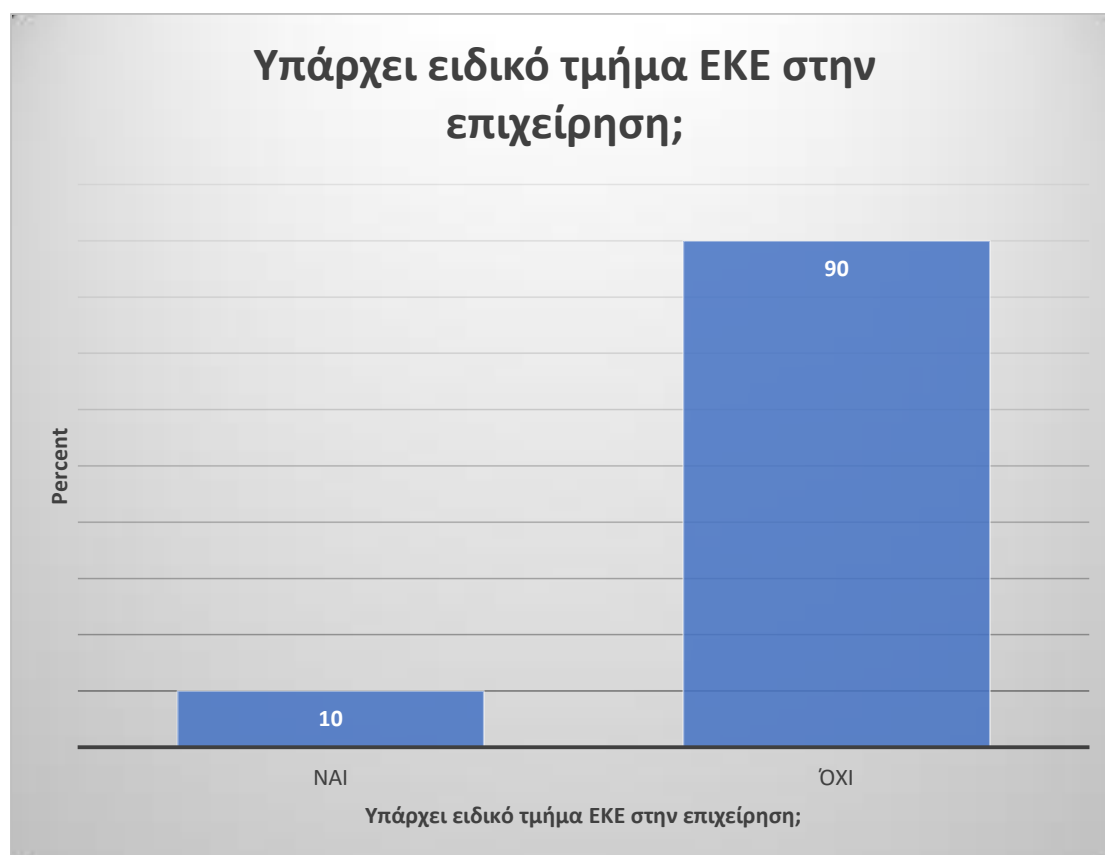

Η 7^η ερώτηση ήταν: «Υπάρχει στην επιχείρηση ειδικό τμήμα που να ασχολείται με τις δράσεις ΕΚΕ;». Τα αποτελέσματα φαίνονται στο παρακάτω πίνακα.

		Υπάρχει ειδικό τμήμα ΕΚΕ στην επιχείρηση;			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	6	10.0	10.0	10.0
	Όχι	54	90.0	90.0	100.0
Total		60	100.0	100.0	

Πίνακας 8. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 7

Το 90% των απαντήσεων είναι όχι και το 10% ναι.

Γράφημα 7. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 7

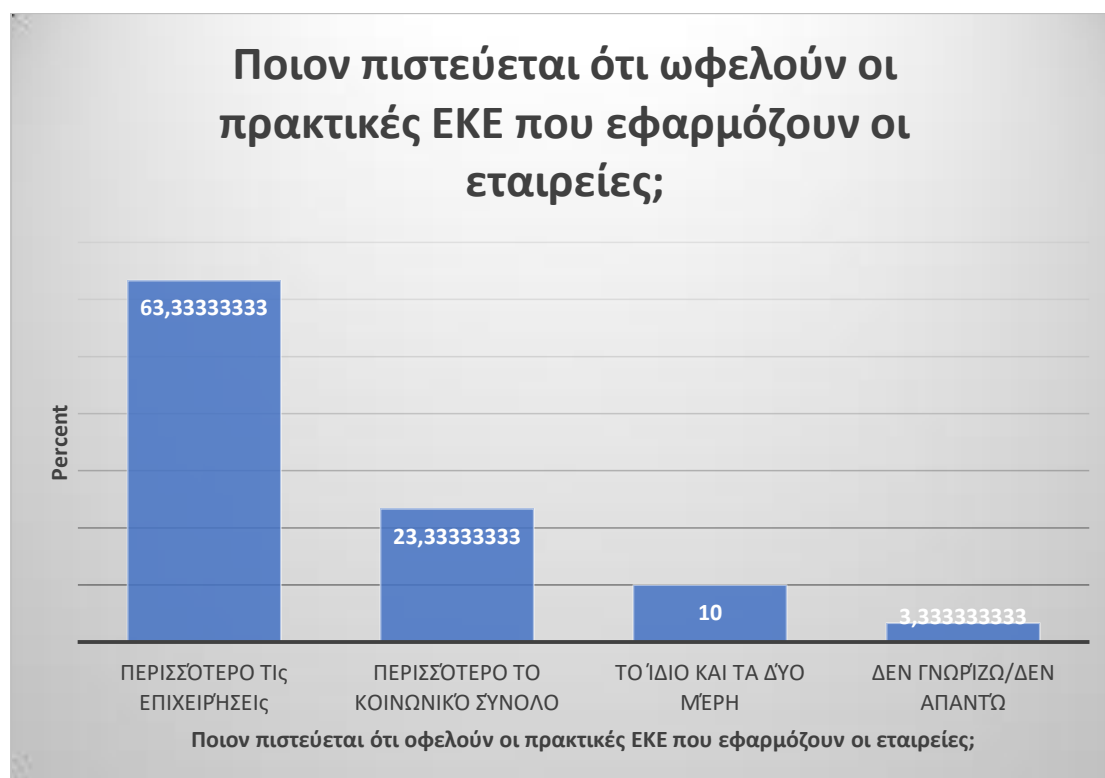
Η 8^η ερώτηση «Ποιον πιστεύεται ότι ωφελούν οι πρακτικές ΕΚΕ που εφαρμόζουν οι εταιρείες;». Τα αποτελέσματα φαίνονται στο παρακάτω πίνακα.

Ποιον πιστεύεται ότι ωφελούν οι πρακτικές ΕΚΕ που εφαρμόζουν οι εταιρείες;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Περισσότερο τις επιχειρήσεις	38	63.3	63.3	63.3
	Περισσότερο το κοινωνικό σύνολο	14	23.3	23.3	86.7
	Το ίδιο και τα δύο μέρη	6	10.0	10.0	96.7
	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	2	3.3	3.3	100.0
	Total	60	100.0	100.0	

Πίνακας 9. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 8

Το 63,3% απάντησε πώς οι επιχειρήσεις είναι αυτές που ευνοούνται περισσότερο από τις δράσεις ΕΚΕ. Το 23,3% πιστεύει ότι ευνοείται περισσότερο το κοινωνικό σύνολο, ενώ ένα 10% πώς και τα δύο μέρη, επιχειρήσεις και κοινωνικό σύνολο ευνοούνται εξίσου. Δύο απαντήσεις ήταν «Δεν Γνωρίζω/Δεν απαντώ». Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και παρακάτω διαγραμματικά.

Γράφημα 8. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 8

Η 9η ερώτηση ήταν «Πιστεύετε ότι οι δράσεις ΕΚΕ πρέπει να δημοσιοποιούνται;» και παρήγαγε τα αποτελέσματα όπως φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πιστεύετε ότι οι δράσεις ΕΚΕ πρέπει να δημοσιοποιούνται;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Απόλυτα ναι	15	25.0	25.0	25.0
Μάλλον ναι	35	58.3	58.3	83.3
Μάλλον όχι	8	13.3	13.3	96.7
Απόλυτα όχι	2	3.3	3.3	100.0
Total	60	100.0	100.0	

Πίνακας 10. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 9

Το 83,3% έχει θετική άποψη σχετικά με τη δημοσιοποίηση των δράσεων ΕΚΕ, καθώς το 58,3% απάντησε μάλλον ναι, ενώ το 25% απόλυτα ναι. Αρνητικά άποψη εξέφρασε το 16,6% με ποσοστά στις απαντήσεις μάλλον όχι 13,3% και απόλυτα όχι 3,3%. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και παρακάτω διαγραμματικά.

Γράφημα 9. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 9

Παρακάτω ακολουθεί ένας συγκεντρωτικός πίνακας με τους μέσους όρους των ερωτήσεων της δεύτερης ενότητας της εμπειρικής έρευνας.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
6. Ποιος είναι ο κλάδος δραστηριότητας της επιχείρησης;	5,5500
7. Υπάρχει στην επιχείρηση ειδικό τμήμα που να ασχολείται με τις δράσεις ΕΚΕ;	1,9000
8. Ποιον πιστεύεται ότι ωφελούν οι πρακτικές ΕΚΕ που εφαρμόζουν οι εταιρείες;	1,5333
9. Πιστεύετε ότι οι δράσεις ΕΚΕ πρέπει να δημοσιοποιούνται;	1,9500

Πίνακας 11. Μέσοι όροι δεύτερης ενότητας ερωτηματολογίου

Από τον παραπάνω πίνακα με τους μέσους όρους φαίνεται ότι στις περισσότερες επιχειρήσεις δεν υπάρχει ειδικό τμήμα που να έχει ως αντικείμενο τις δράσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Επιπλέον οι δράσεις ΕΚΕ ωφελούν περισσότερο την επιχείρηση, καθώς και ότι οι δραστηριότητες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης είναι καλό να δημοσιοποιούνται.

Η τρίτη ενότητα του ερωτηματολογίου αφορά τον έλεγχο εσωτερικό ή εξωτερικό στον οποίο υπόκειται η επιχείρηση.

Η ερώτηση 10 «Υπάρχει ειδικό τμήμα λογιστηρίου στην επιχείρηση;», έχει εξάγει τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Υπάρχει ειδικό τμήμα λογιστηρίου στην επιχείρηση;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	23	38.3	38.3	38.3
	Όχι	37	61.7	61.7	100.0
Total		60	100.0	100.0	

Πίνακας 12. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 10

Το 61,7% των ερωτηθέντων απάντησε πώς δεν υπάρχει ξεχωριστό τμήμα λογιστηρίου στην επιχείρηση, άρα η τήρηση των λογιστικών βιβλίων γίνεται από εξωτερικό συνεργάτη λογιστή, ενώ το 38,3% πώς υπάρχει ξεχωριστό. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και παρακάτω διαγραμματικά.

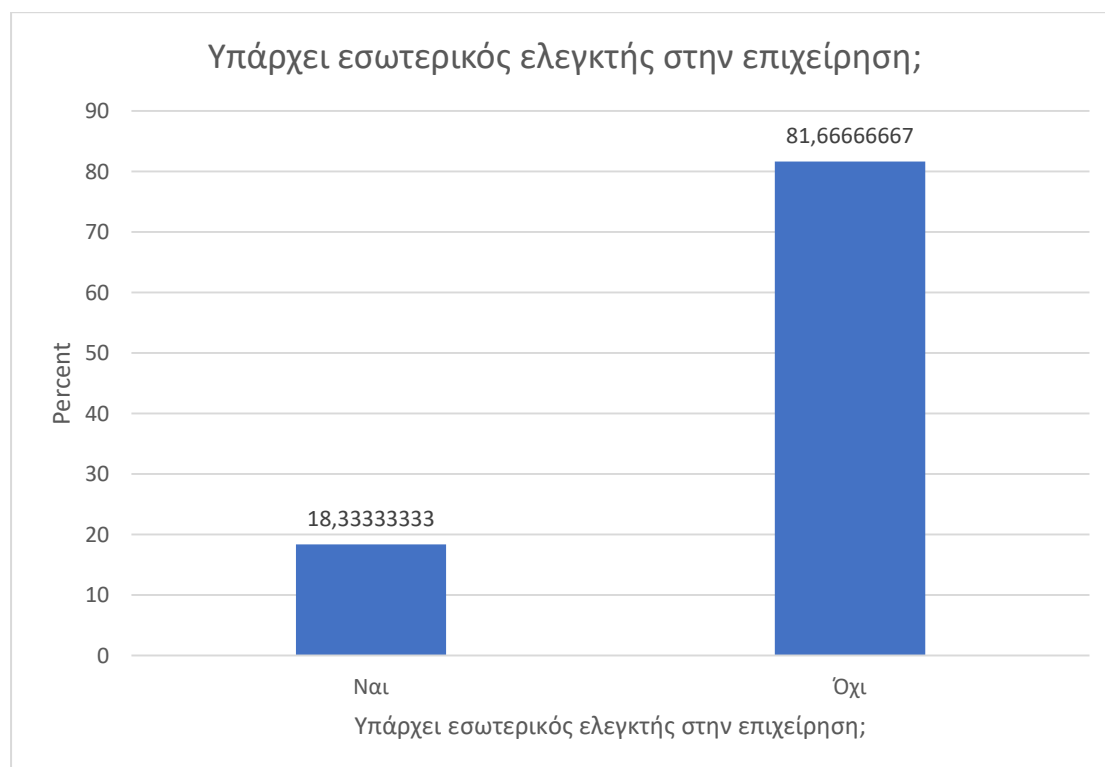
Γράφημα 10. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 10

Η ερώτηση 11 «Υπάρχει εσωτερικός ελεγκτής στην επιχείρηση;», έχει εξάγει τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Υπάρχει εσωτερικός ελεγκτής στην επιχείρηση;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	11	18.3	18.3	18.3
	Όχι	49	81.7	81.7	100.0
	Total	60	100.0	100.0	

Πίνακας 13. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 11

Το 81,7% των ερωτηθέντων απάντησε πώς δεν υπάρχει εσωτερικός ελεγκτής στην επιχείρηση, άρα η επιχείρηση είναι περισσότερο εκτεθειμένοι σε κίνδυνο, ενώ το 18,3% πώς υπάρχει εσωτερικός ελεγκτής. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και παρακάτω διαγραμματικά

Γράφημα 11. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 11

Παρακάτω ακολουθεί ένας συγκεντρωτικός πίνακας με τους μέσους όρους των ερωτήσεων της δεύτερης ενότητας της εμπειρικής έρευνας.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
10. Υπάρχει ειδικό τμήμα λογιστηρίου στην επιχείρηση;	1,6167
11. Υπάρχει εσωτερικός ελεγκτής στην επιχείρηση;	1,8167

Πίνακας 14. Μέσοι όροι τρίτης ενότητας ερωτηματολογίου

Από τον παραπάνω πίνακα με τους μέσους όρους φαίνεται ότι στις περισσότερες επιχειρήσεις δεν υπάρχει ειδικό – ξεχωριστό τμήμα λογιστηρίου στην επιχείρηση και πώς οι περισσότερες επιχειρήσεις δεν υπόκεινται σε εσωτερικό έλεγχο διασφάλισης της ομαλής λειτουργίας τους.

Η 4^η ενότητα του ερωτηματολογίου αποτελείται από τρεις ερωτήσεις που έχουν σχέση με το πόσο πιθανό θεωρείται το να επηρεάσει η διοίκηση της επιχείρησης αποφάσεις σχετικές με τις δράσεις ΕΚΕ και την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης.

Η ερώτηση 12: «Ποιος πρέπει να αποφασίζει για τις δραστηριότητες ΕΚΕ στην επιχείρηση», παρουσιάζει τα αποτελέσματα όπως φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Ποιος πρέπει να αποφασίζει για τις δραστηριότητες ΕΚΕ στην επιχείρηση;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μόνο η διοίκηση	23	38.3	38.3	38.3
	Μόνο οι εργαζόμενοι	4	6.7	6.7	45.0
	Η διοίκηση και οι εργαζόμενοι από κοινού	29	48.3	48.3	93.3
	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	4	6.7	6.7	100.0
	Total	60	100.0	100.0	

Πίνακας 15. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 12

Το 48,3% πιστεύει ότι διοίκηση και εργαζόμενοι πρέπει να αποφασίζουν από κοινού για τις δραστηριότητες ΕΚΕ που πρέπει να αναπτύσσει η επιχείρηση. Το 38,3% ότι πρέπει να αποφασίζει μόνο της η διοίκηση της επιχείρησης, ενώ το 6,7% πώς πρέπει να αποφασίζουν οι εργαζόμενοι. Άλλο ένα 6,7% απάντησε με την επιλογή «Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ». Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά στο παρακάτω γράφημα.

Γράφημα 12. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 12

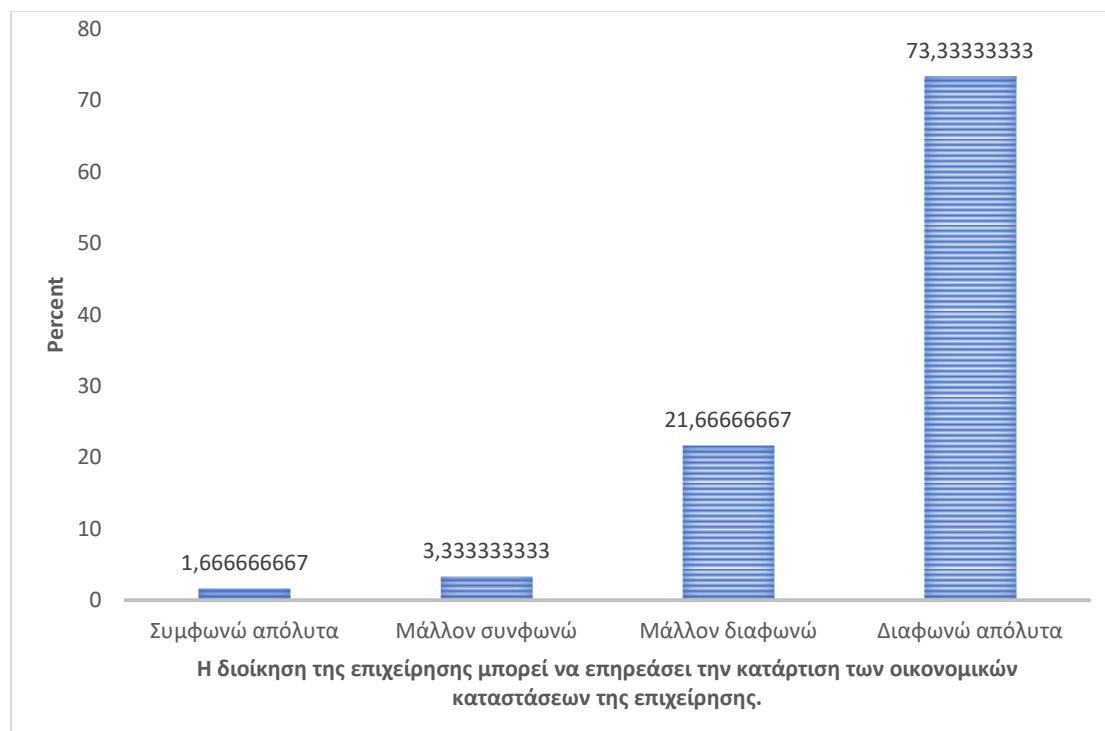
Η ερώτηση 13 αφορά το κατά πόσο η διοίκηση της επιχείρησης μπορεί να επηρεάσει την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης και παρουσιάζει τα αποτελέσματα όπως φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Η διοίκηση της επιχείρησης μπορεί να επηρεάσει την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμφωνώ απόλυτα	1	1.7	1.7	1.7
	Μάλλον συμφωνώ	2	3.3	3.3	5.0
	Μάλλον διαφωνώ	13	21.7	21.7	26.7
	Διαφωνώ απόλυτα	44	73.3	73.3	100.0
	Total	60	100.0	100.0	

Πίνακας 16. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 13

Το 95% των ερωτηθέντων απάντησε αρνητικά στη δυνατότητα της διοίκησης της επιχείρησης να μπορεί να παρεμβαίνει στην κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, καθώς το 73,3% έδωσε την απάντηση «διαφωνώ απόλυτα», ενώ το 21,7% «μάλλον διαφωνώ». Ένα 5% των ερωτηθέντων απάντησε θετικά στη δυνατότητα παρεμβολής της διοίκησης της επιχείρησης στην κατάρτιση των οικονομικών αποτελεσμάτων με 1,7% και 3,3% στις απαντήσεις «συμφωνώ απόλυτα» και «μάλλον συμφωνώ» αντίστοιχα. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά με το παρακάτω γράφημα.

Γράφημα 13. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 13

Η ερώτηση 14 διερευνά την υπόθεση του επηρεασμού των δράσεων ΕΚΕ μιας επιχείρησης από την διοίκηση της εταιρείας. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Η διοίκηση της επιχείρησης μπορεί να επηρεάσει τις δράσεις ΕΚΕ της επιχείρησης.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμφωνώ απόλυτα	27	45.0	45.0	45.0
	Μάλλον συμφωνώ	19	31.7	31.7	76.7
	Μάλλον διαφωνώ	11	18.3	18.3	95.0
	Διαφωνώ απόλυτα	3	5.0	5.0	100.0
	Total	60	100.0	100.0	

Πίνακας 17. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 14

Το 76,7% συμφωνεί με την υπόθεση επηρεασμού των δράσεων ΕΚΕ της επιχείρησης από την διοίκηση της καθώς το 45% συμφωνεί απόλυτα, ενώ το 31,7% μάλλον συμφωνεί. Αρνητική απάντηση δίνει το 23,3%, καθώς το 18,3% μάλλον διαφωνεί, ενώ το 5% διαφωνεί απόλυτα. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά στο παρακάτω γράφημα.

Γράφημα 14. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 14

Ακολουθούν τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέσων όρων για την τέταρτη ενότητα του ερωτηματολογίου.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
12. Ποιος πρέπει να αποφασίζει για τις δραστηριότητες ΕΚΕ στην επιχείρηση;	2,2333
13. Η διοίκηση της επιχείρησης μπορεί να επηρεάσει την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης.;	3,6667
14. Η διοίκηση της επιχείρησης μπορεί να επηρεάσει τις δράσεις ΕΚΕ της επιχείρησης	1,8333

Πίνακας 18. Μέσοι όροι τέταρτης ενότητας ερωτηματολογίου

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η διοίκηση και οι εργαζόμενοι πρέπει από κοινού να αποφασίζουν για τις δράσεις ΕΚΕ, ότι η διοίκηση της επιχείρησης δεν μπορεί να επηρεάσει την κατάρτιση των οικονομικών αποτελεσμάτων της εταιρείας, αλλά μπορεί να επηρεάσει τις δράσεις ΕΚΕ της επιχείρησης.

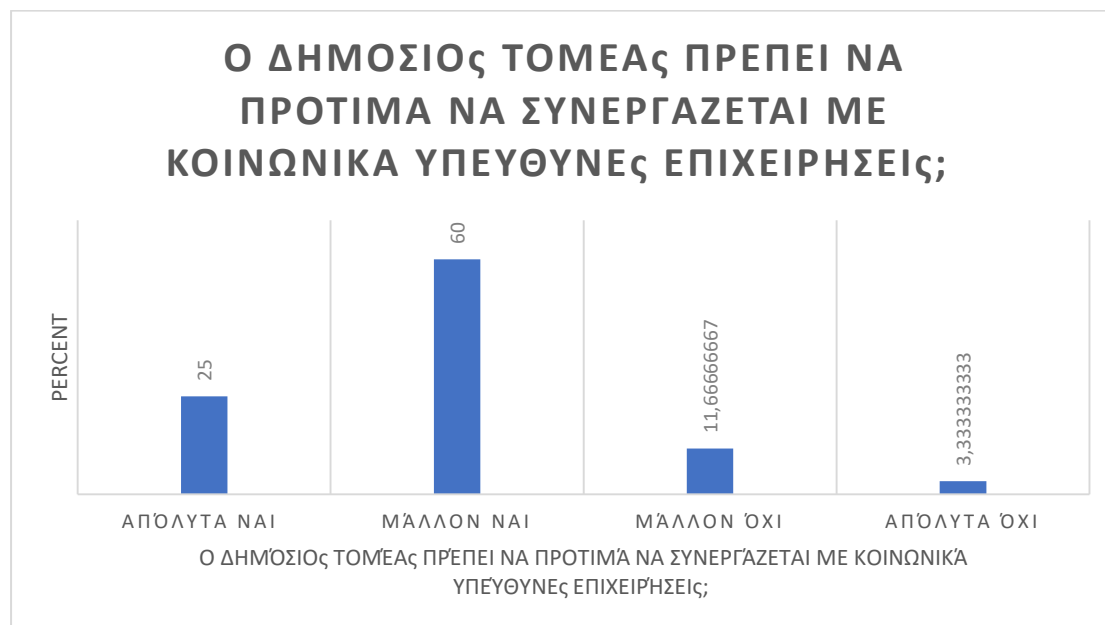
Στη συνέχεια ακολουθεί η πέμπτη ενότητα του ερωτηματολογίου που εξετάζει τον έλεγχο των δράσεων ΕΚΕ και την αξιολόγηση τους καθώς και τη πιθανή συνεργασία του δημόσιου τομέα με κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρήσεις. Η ερώτηση 15 πραγματεύεται τη συνεργασία του δημόσιου τομέα με τις κοινωνικά υπεύθυνα επιχειρήσεις. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Ο δημόσιος τομέας πρέπει να προτιμά να συνεργάζεται με κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρήσεις;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Απόλυτα ναι	15	25.0	25.0	25.0
	Μάλλον ναι	36	60.0	60.0	85.0
	Μάλλον όχι	7	11.7	11.7	96.7
	Απόλυτα όχι	2	3.3	3.3	100.0
	Total	60	100.0	100.0	

Πίνακας 19. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 15

Το 25% των ερωτώμενων απάντησε απόλυτα ναι, ενώ το 60% μάλλον ναι. Το 85% του δείγματος της έρευνας πιστεύει ότι το δημόσιο πρέπει να συνεργάζεται με επιχειρήσεις που είναι «κοινωνικά» υπεύθυνες. Το 15% πιστεύει ότι οι συνεργασία του δημόσιου τομέα θα δεν πρέπει να σχετίζεται με την κοινωνική υπευθυνότητα των επιχειρήσεων. Τα αποτελέσματα παρατίθενται και διαγραμματικά.

Γράφημα 15. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 15

Η επόμενη ερώτηση νούμερο 16, διερευνά το βαθμό ικανοποίησης από τους φορείς που αξιολογούν τις δράσεις ΕΚΕ. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Είστε ικανοποιημένοι από τους φορείς αξιολόγησης της ΕΚΕ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Απόλυτα ναι	4	6.7	6.7	6.7
	Μάλλον ναι	9	15.0	15.0	21.7
	Μάλλον όχι	17	28.3	28.3	50.0
	Απόλυτα όχι	30	50.0	50.0	100.0
	Total	60	100.0	100.0	

Πίνακας 20. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 16

Το μεγαλύτερο μέρος των ερωτώμενων απάντησε με αρνητική διάθεση στην ερώτηση αυτή, καθώς το 50% επέλεξε απόλυτα όχι, ενώ άλλο ένα 28,3% μάλλον όχι. Το 15% μάλλον ναι και το 6,7% απόλυτα ναι. Τα αποτελέσματα παρατίθενται και διαγραμματικά.

Γράφημα 16. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 16

Με την ερώτηση 17 αξιολογείται η αναγκαιότητα θεσμοθέτησης των δράσεων ΕΚΕ. Τα αποτελέσματα απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πιστεύετε ότι είναι αναγκαία η θεσμοθέτηση της ΕΚΕ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Απόλυτα ναι	27	45.0	45.0	45.0
	Μάλλον ναι	22	36.7	36.7	81.7
	Μάλλον όχι	7	11.7	11.7	93.3
	Απόλυτα όχι	4	6.7	6.7	100.0
	Total	60	100.0	100.0	

Πίνακας 21. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 17

Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος απάντησε θετικά ως προς την αναγκαιότητα θεσμοθέτησης των δράσεων ΕΚΕ, καθώς το 45% απάντησε απόλυτα ναι, ενώ το 36,7% μάλλον ναι. Το 11,7% απάντησε μάλλον όχι και το 6,7% απόλυτα όχι. Τα αποτελέσματα παρατίθενται και διαγραμματικά.

Γράφημα 17. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 17

Με την ερώτηση 18 διερευνάται η άποψη των ερωτώμενων για την κατεύθυνση της μετακύλισης του κόστους των δράσεων ΕΚΕ.

Πιστεύετε ότι τα χρήματα που δαπανούν οι επιχειρήσεις για ΕΚΕ μετακυλίσονται στον καταναλωτή;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μετακυλίσονται απολύτως στον καταναλωτή	31	51.7	51.7	51.7
	Μετακυλίσονται μερικώς	19	31.7	31.7	83.3
	Δεν μετακυλίσονται αλλά μειώνουν τα κέρδη της επιχείρησης	3	5.0	5.0	88.3
	Συμβαίνουν και τα δύο	7	11.7	11.7	100.0
	Total	60	100.0	100.0	

Πίνακας 22. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 18

Το 51,7% εξέφρασε την άποψη ότι το κόστος των δράσεων ΕΚΕ μετακυλιέται απόλυτα προς τους καταναλωτές, ενώ το 31,7%, ότι το κόστος αυτό μετακυλιέται μερικώς προς τους καταναλωτές. Το 83,4% δηλαδή πιστεύει ότι το κόστος δαπάνης για την πραγματοποίηση δράσεων ΕΚΕ πληρώνεται από τους καταναλωτές, είτε εξ ολοκλήρου, είτε μερικώς. Το 5% πιστεύει ότι μειώνεται το κέρδος της επιχείρησης, ενώ το 11,7% πιστεύει πως μέρος του κόστους μετακυλιέται προς τους καταναλωτές, ενώ ένα άλλο μέρος αναλαμβάνουν οι επιχειρήσεις. Τα αποτελέσματα παρατίθενται και διαγραμματικά.

Γράφημα 18. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 18

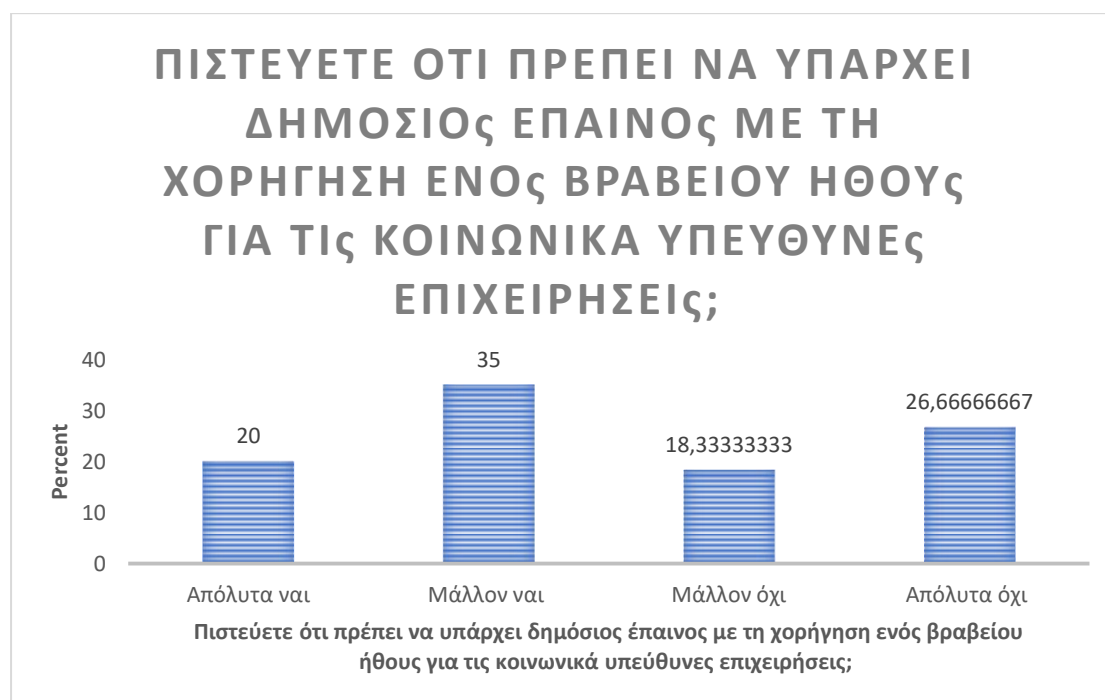
Με την ερώτηση 19 διερευνάται η άποψη των ερωτώμενων για την ύπαρξη σημόσιου επαίνου με τη χορήγηση ενός βραβείου ήθους για τις κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρήσεις. Τα αποτελέσματα παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα.

Πιστεύετε ότι πρέπει να υπάρχει δημόσιος έπαινος με τη χορήγηση ενός βραβείου ήθους για τις κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρήσεις;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Απόλυτα ναι	12	20.0	20.0	20.0
	Μάλλον ναι	21	35.0	35.0	55.0
	Μάλλον όχι	11	18.3	18.3	73.3
	Απόλυτα όχι	16	26.7	26.7	100.0
	Total	60	100.0	100.0	

Πίνακας 23. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 19

Στην ερώτηση αυτή οι απαντήσεις είναι σχετικά μοιρασμένες, και δεν παρατηρείται κάποια απάντηση με μεγάλη διαφορά στο ποσοστό. Το 20% απάντησε απόλυτα ναι, το 35% μάλλον ναι, το 18,3% μάλλον όχι και το 26,7% απόλυτα όχι. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και διαγραμματικά παρακάτω.

Γράφημα 19. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 19

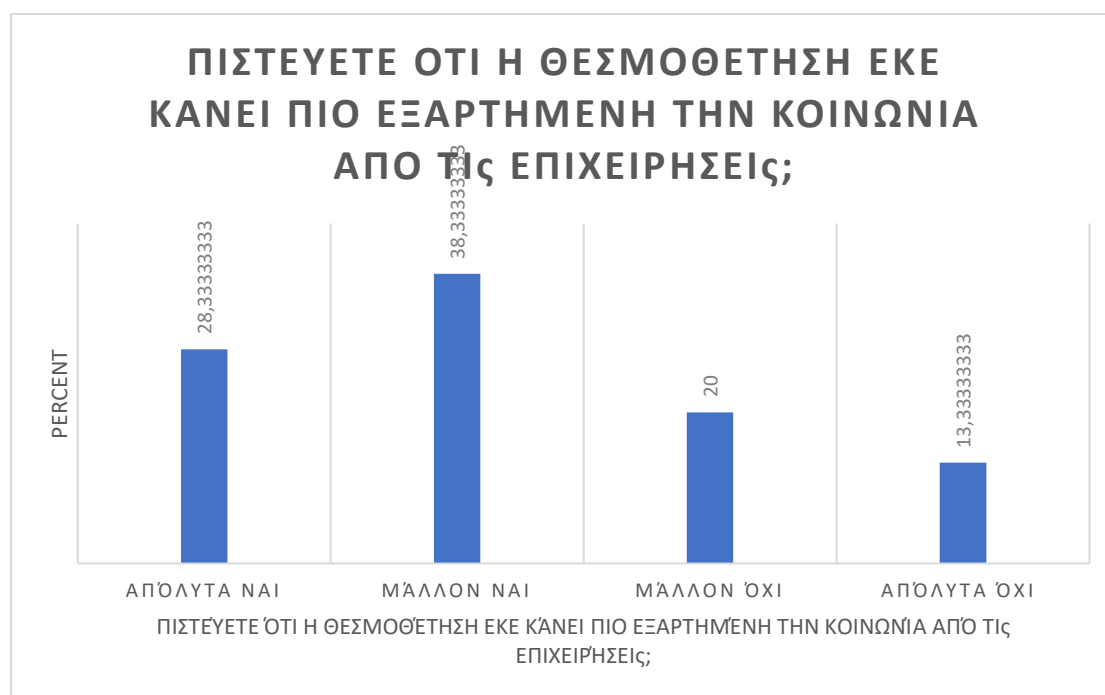
Με την ερώτηση 20 ερευνάται ο βαθμός εξάρτησης της κοινωνίας από τις επιχειρήσεις και την ανάπτυξη δράσεων κοινής ωφέλειας για το κοινωνικό σύνολο, με τη θεσμοθέτηση των ΕΚΕ. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πιστεύετε ότι η θεσμοθέτηση ΕΚΕ κάνει πιο εξαρτημένη την κοινωνία από τις επιχειρήσεις;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Απόλυτα ναι	17	28.3	28.3	28.3
	Μάλλον ναι	23	38.3	38.3	66.7
	Μάλλον όχι	12	20.0	20.0	86.7
	Απόλυτα όχι	8	13.3	13.3	100.0
	Total	60	100.0	100.0	

Πίνακας 24. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 20

Το 28,3% εξέφρασε την άποψη ότι το θα αυξηθεί ο βαθμός εξάρτησης της κοινωνίας με τη θεσμοθέτηση των ΕΚΕ, ενώ το 38,3% μάλλον ναι. Το 20% πιστεύει ότι μάλλον δεν θα κάνει την κοινωνία περισσότερη εξαρτημένη από τις επιχειρήσεις με τη θεσμοθέτηση των ΕΚΕ και το 13,3% πιστεύει απόλυτα ότι δεν θα υπάρξει εξάρτηση της κοινωνίας από τις επιχειρήσεις με τη θεσμοθέτηση των ΕΚΕ. Τα αποτελέσματα παρατίθενται και διαγραμματικά.

Γράφημα 20. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 20

Ακολουθεί ο συγκεντρωτικός πίνακας με τους μέσους όρους των ερωτήσεων της πέμπτης ενότητας του ερωτηματολογίου.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
15. Ο δημόσιος τομέας πρέπει να προτιμά να συνεργάζεται με κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρήσεις;	1,9333
16. Είστε ικανοποιημένοι από τους φορείς αξιολόγησης της ΕΚΕ;	3,2167
17. Πιστεύετε ότι είναι αναγκαία η θεσμοθέτηση της ΕΚΕ;	1,8000
18. Πιστεύετε ότι τα χρήματα που δαπανούν οι επιχειρήσεις για ΕΚΕ μετακυλίνουν στον καταναλωτή;	1,7667
19. Πιστεύετε ότι πρέπει να υπάρχει δημόσιος έπαινος με τη χορήγηση ενός βραβείου ήθους για τις κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρήσεις;	2,5167
20. Πιστεύετε ότι η θεσμοθέτηση ΕΚΕ κάνει πιο εξαρτημένη την κοινωνία από τις επιχειρήσεις;	2,1833

Πίνακας 25. Συγκεντρωτικός πίνακας μέσω των όρων

Από τον παραπάνω πίνακα διαπιστώνουμε ότι ο δημόσιος τομέας συνίσταται να συνεργάζεται με ιδιωτικές επιχειρήσεις που είναι κοινωνικά υπεύθυνες. Ο βαθμός ικανοποίησης από τους φορείς αξιολόγησης των ΕΚΕ δεν είναι πολύ μεγάλος, καθώς ότι πρέπει να θεσμοθετηθεί η αξιολόγηση των ΕΚΕ. Τα χρήματα που δαπανούν οι επιχειρήσεις για την ανάπτυξη δράσεων ΕΚΕ σε μεγάλο ποσοστό μετακυλίνουν προς τους καταναλωτές. Μοιρασμένος σχετικά με τη δημόσια επιβράβευση των κοινωνικά υπεύθυνων επιχειρήσεων. Τέλος, η κοινωνία γίνεται περισσότερο εξαρτημένη από τις επιχειρήσεις με τη θεσμοθέτηση των ΕΚΕ.

Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα

Η δέσμευση της διοίκησης μιας επιχείρησης προς τους χρηματοοικονομικούς μετόχους, που προωθείται μέσω της δέσμευσης σε συντηρητικές αναφορές, συνδέεται με τον βαθμό ευθύνης και δέσμευσης που δείχνει απέναντι σε ένα πλήθος ενδιαφερομένων και προωθείται μέσω των εκθέσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Υπάρχει συσχέτιση μεταξύ του λογιστικού συντηρητισμού και της έκθεσης εταιρικής ευθύνης καθώς οι υπεύθυνοι για την εταιρική κοινωνική ευθύνη πολλές φορές φαίνεται να δίνουν προτεραιότητα στα συμφέροντα των παρόχων κεφαλαίων, επομένως καλύπτουν κατά κύριο λόγο τις ανάγκες ενός συγκεκριμένου τύπου ενδιαφερόμενων μερών σε ένα ευρύτερο φάσμα ομάδων συμφερόντων αλλά και κυβερνήσεων χωρών.

Η ανάλυση των δεδομένων της εμπειρικής έρευνας στο στατιστικό πακέτο SPSS, έδειξε ότι οι περισσότερες επιχειρήσεις απασχολούν προσωπικό καταρτισμένο με σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αρκετοί μάλιστα κατέχουν και μεταπτυχιακό δίπλωμα σπουδών ή διδακτορικό. Σχετικά με τη μετατόπιση των δράσεων ΕΚΕ από την πλευρά της διοίκησης της επιχείρησης προς όφελος της εταιρείας και εις βάρος του επενδυτικού και καταναλωτικού κοινού, οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι μπορούν να υπάρξουν παρεμβάσεις. Σε αντίθεση, σύμφωνα πάντα με τις απαντήσεις τους, πιστεύουν ότι είναι πολύ μικρές οι πιθανότητες παρέμβασης στην κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης. Εδώ θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας και μια άλλη παράμετρο που καθιστά τις απαντήσεις υποκειμενικές. Η παράμετρος αυτή είναι η εργασία των περισσότερων από αυτούς που απάντησαν τα ερωτηματολόγια σε λογιστήρια εταιρειών ή λογιστικά γραφεία. Η υποκειμενικότητα αυτή που υπάρχει σε κάποιες από τις ερωτήσεις μειώνει την αξιοπιστία του δείγματος.

Αυτά τα στοιχεία συνάδουν επίσης με έναν προσανατολισμό των εκθέσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που αντιπροσωπεύει έναν μηχανισμό διαχείρισης εντυπώσεων, που χρησιμοποιείται από τους διαχειριστές για να απευθυνθούν σε ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων, απουσία δέσμευσης για την κάλυψη των αναγκών των παρόχων κεφαλαίων μέσω συντηρητικών αναφορών. Σε περιόδους οικονομικών περιορισμών και όταν οι επιχειρήσεις βρίσκονται υπό αυξημένη πίεση από τους χρηματοοικονομικούς φορείς, οι διαχειριστές φαίνεται να δίνουν προτεραιότητα στις ανάγκες των παρόχων κεφαλαίων τους, έναντι των επενδύσεων που προάγουν το

κοινωνικό καλό παρά την αυξανόμενη σημασία και την προσοχή που προσελκύει η ΕΚΕ με την πάροδο του χρόνου.

Λαμβάνοντας υπόψη την υποκειμενικότητα των απαντήσεων, λόγω της θέσης εργασίας, πολλών ερωτηθέντων, καλό θα ήταν να διεξαχθεί μελλοντικά μια έρευνα με μεγαλύτερο πληθυσμιακό δείγμα, μεγαλύτερη διάρκεια και λαμβάνοντας υπόψη περισσότερες παραμέτρους και περιορισμούς.

Βιβλιογραφία

Anagnostopoulou, S., Tsekrekos, A. & Voulgaris, G., 2020. Accounting Conservatism and Corporate Social Responsibility. *The British Accounting Review*, Αύγουστος, 53(4), p. 100942.

Anderson, R. & Sundaresan, S., 1996. Design and Valuation of Debt Contracts. *The Review of Financial Studies*, Spring, 9(1), pp. 37-68.

Arya, B. & Zhang, G., 2009. Institutional reforms and investor reactions to CSR announcements: Evidence from an emerging economy.. *Journal of Management Studies*, Νοέμβριος, 46(7), pp. 1089-1112.

Bai, C.-E., Li, D., Tao, Z. & Wang, Y., 2000. A Multitask Theory of State Enterprise Reform. *Journal of Comparative Economics*, Δεκέμβριος, 28(4), pp. 716-738.

Basu, S., 1997, p. 7. The conservatism principle and the asymmetric timeliness of earnings. *Journal of Accounting and Economics*, Δεκέμβριος, 24(1), p. 7.

Beekun, R. I. & Badawi, J. A., 2005. Balancing Ethical Responsibility among Multiple Organizational Stakeholders: The Islamic Perspective. *Journal of Business Ethics*, Αύγουστος, 60(2), pp. 131-145.

Bernardi, C. & Stark, A., 2018. *Environmental, social and governance disclosure, integrated reporting, and the accuracy of analyst forecasts*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://oro.open.ac.uk/49418/1/49418.pdf>
[Πρόσβαση Νοέμβριος 2023].

Biddle, G. C., Ma, M., Song, F. & Basu, S., 2010. Accounting Conservatism and Bankruptcy Risk. *Journal of Accounting Auditing & Finance*, 6 Ιούνιος, 28(4), pp. 369-396.

Blagov, Y. & Petrova-Savchenko, A., 2016. *Corporate Strategies for Sustainability: the Experience of Leading Russian Companies*. [Ηλεκτρονικό]
Available at:
https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/1080473_Yury%20et%20al._Corporate%20Strategies%20for%20Sustainability-the%20Experience%20of%20Leading%20Russian%20Companies.pdf
[Πρόσβαση Οκτώβριος 2023].

Boubakri, N., Cosset, J.-C. & Saffar, W., 2008. *POLITICAL CONNECTIONS OF NEWLY PRIVATIZED FIRMS*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://efmaefm.org/0EFMSYMPOSIUM/2007/papers/saffar.pdf>
[Πρόσβαση Νοέμβριος 2023].

Boubakri, N., El Ghouli, S., Guedhami, O. & Wang, H. (., 2020. *Corporate Social Responsibility in Emerging Market Economies: Determinants, Consequences, and Future Research Directions*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3718750
[Πρόσβαση Νοέμβριος 2023].

- Bozzolan, S., Fabrizi, M., Mallin, C. & Michelon, G., 2015. Corporate Social Responsibility and Earnings Quality: International Evidence. *The International Journal of Accounting*, Δεκέμβριος, 50(4), pp. 361-396.
- Branco, M. C. & Rodrigues, L. L., 2006. Communication of Corporate Social Responsibility by Portuguese Banks: A Legitimacy Theory Perspective. *Corporate Communications An International Journal*, Ιούλιος, 11(3), pp. 232-248.
- Brooks, C. & Oikonomou, I. O., 2017. *The Effects of Environmental, Social and Governance Disclosures and Performance on Firm Value: A Review of the Literature in Accounting and Finance*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3065345
[Πρόσβαση Νοέμβριος 2023].
- Bushman, R. M., Piotroski, J. D. & Smith, A. J., 2011. Capital Allocation and Timely Accounting Recognition of Economic Losses. *Journal of Business, Finance and Accounting*, 4 Ιανουάριος, 38(1-2), pp. 1-33.
- Cai, W., Lee, E., Xu, A. L. & Zeng, C., 2019. Does corporate social responsibility disclosure reduce the information disadvantage of foreign investors?. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, Φεβρουάριος, 34(3), pp. 12-29.
- Campbell, J., Hilscher, J. & Szilagyi, J., 2008. *In Search of Distress Risk*. [Ηλεκτρονικό]
Available at:
https://scholar.harvard.edu/files/campbell/files/campbellhilscherszilagyi_jf2008.pdf
[Πρόσβαση Νοέμβριος 2023].
- Cao, J., Cumming, D. & Zhou, S., 2020. *State ownership and corporate innovative efficiency*. [Ηλεκτρονικό]
Available at:
<https://deliverypdf.ssrn.com/delivery.php?ID=784088029100025004071117088093112125020086007086005029102126021108070006004072020018030032052041121125058095123084002031112100016009071049003069112075087001090056077002024112083120104071099029006107124082101074>
[Πρόσβαση Δεκέμβριος 2023].
- Carapeto, M., 2005. Bankruptcy bargaining with outside options and strategic delay. *Journal of Corporate Finance*, Σεπτέμβριος, 11(4), pp. 736-746.
- Cheng, C.-L. & Kung, F.-H., 2016. The effects of mandatory corporate social responsibility policy on accounting conservatism. *Review of Accounting and Finance*, 15(1), pp. 2-20.
- Chen, K. & Wei, J., 1993. Creditors' Decisions to Waive Violations of Accounting-Based Debt Covenants. *The Accounting Review*, Απρίλιος, 68(2), pp. 218-232.
- Chih, H.-L., Shen, C.-H. & Kang, F.-C., 2007. Corporate Social Responsibility, Investor Protection, and Earnings Management: Some International Evidence. *Journal of Business Ethics*, 18 Απρίλιος, 79(2), pp. 179-198.

- Chkir, I., El Haj Hassan, B., Rjiba, H. & Saadi, S., 2020. Does corporate social responsibility influence corporate innovation? International evidence. *Emerging Markets Review*, Νοέμβριος, 46(3), pp. 1-16.
- Choi, B. B., Lee, D. & Park, Y., 2013. Corporate Social Responsibility, Corporate Governance and Earnings Quality: Evidence from Korea. *Corporate Governance: An International Review*, 4 Αύγουστος, 21(5), pp. 447-467.
- Christensen, H. B., Hail, L. & Leuz, C., 2018. *Economic Analysis of Widespread Adoption of CSR and Sustainability Reporting Standards*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3315673
[Πρόσβαση Οκτώβριος 2023].
- Clarkson, M., 1995. *A Stakeholder Framework for Analyzing and Evaluating Corporate Social Performance*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.jstor.org/stable/2588888?origin=crossref>
[Πρόσβαση Δεκέμβριος 2023].
- Crilly, D., Zollo, M. & Hansen, M., 2012. Faking It or Muddling Through? Understanding Decoupling in Response to Stakeholder Pressures. *Academy of Management Journal*, Δεκέμβριος, 55(6), pp. 1429-1448.
- Crotty, J., 2014. Corporate Social Responsibility in the Russian Federation: A Contextualised Approach. *Business & Society*, Δεκέμβριος, 55(6), pp. 825-853.
- Djankov, S., La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F. & Shleifer, A., 2008. *The law and economics of self-dealing*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: https://scholar.harvard.edu/files/shleifer/files/self_dealing.pdf
[Πρόσβαση Οκτώβριος 2023].
- Economist, 2002. *Corruption, construction, conservatism The bureaucrats and politicians have much to answer for*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.economist.com/special-report/2002/04/20/corruption-construction-conservatism>
[Πρόσβαση Οκτώβριος 2023].
- Economist, 2002. *Think of a number Accountancy used to be boring. If only it still were*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.economist.com/special-report/2002/05/18/think-of-a-number>
[Πρόσβαση Νοέμβριος 2023].
- Filippov, S., 2012. *Emerging Russian multinational companies: Managerial and corporate challenges*. [Ηλεκτρονικό]
Available at:
https://www.researchgate.net/publication/256845219_Emerging_Russian_multinational_companies_Managerial_and_corporate_challenges
[Πρόσβαση Νοέμβριος 2023].

Friedman , M., 1970. The Social Responsibility of Business Is to Increase Its Profits. *Corporate Ethics and Corporate Governance*, 13 Σεπτέμβριος, pp. 173-177.

Göx, R. & Wagenhofer, A., 2015. *Optimal Impairment Rules*. [Ηλεκτρονικό]
Available at:

<https://deliverypdf.ssrn.com/delivery.php?ID=786008073006115127004116111069085026007020070051029034123122016108088092124065124074005096039059060008027079095081094090107127117017069069028109084117023027070070012033070067071125076110093090064119127077003008>

[Πρόσβαση Νοέμβριος 2023].

Gao, F., Lisic, L. L. & Zhang, I., 2014. Commitment to Social Good and Insider Trading. *Journal of Accounting & Economics*, Μάρτιος, 57(2), pp. 149-175.

Ge, W. & Liu, M., 2012. Corporate Social Responsibility and the Cost of Corporate Bonds. *Journal of Accounting and Public Policy*, 15 Ιανουάριος, 34(6), pp. 597-624.

Giammarino, R., 1989. The Resolution of Financial Distress. *The Journal of Finance*, 2(1), pp. 25-47.

Givoly, D. & Hayn, C., 2003. The changing time-series properties of earnings, cash flows and accruals: Has financial reporting become more conservative?. *Journal of Accounting and Economics*, june, Τόμος 29, pp. 287-320.

Goss, A. & Roberts, G., 2011. The impact of corporate social responsibility on the cost of bank loans. *Journal of Banking & Finance*, Ιο;yliow, 35(7), pp. 1794-1810.

Guay, W. & Verrecchia, R., 2017. *Conservative Disclosure*. [Ηλεκτρονικό]
Available at:

<https://deliverypdf.ssrn.com/delivery.php?ID=713094097085068080017114007064072069000039039014031001095005105028030081091007085071118026012125037127020069119070100127007096023054032039051009082121108076122006080086122106000099092095006124102091098119097072>

[Πρόσβαση Νοέμβριος 2023].

Guo, J., Huang, . P. & Zhang, Y., 2020. Accounting conservatism and corporate social responsibility. *Advances in Accounting*, Δεκέμβριος, Τόμος 51, p. 100501.

Harjoto, M. A., 2017. Corporate social responsibility and corporate fraud. *Social Responsibility Journal*, 2 Οκτώβριος, 13(4), pp. 762-779.

Harjoto, M. A. & Laksmana, I., 2018. The Impact of Corporate Social Responsibility on Risk Taking and Firm Value. *Journal of Business Ethics*, Αύγουστος, 151(2), pp. 353-373.

Hartman, W. & Kresnawati, E., 2022. *researchgate.net*. [Ηλεκτρονικό]
Available at:

https://www.researchgate.net/publication/357852740_Accounting_Conservatism_and_Earnings_Management_Moderating_Effect_of_the_Corporate_Life_Cycle

[Πρόσβαση Νοέμβριος 2023].

Hemingway, C. & Maclagan, P., 2004. Managers' Personal Values as Drivers of Corporate Social Responsibility. *Journal of Business Ethics*, Μάρτιος, 50(1), pp. 33-44.

Hickman, E., Iyer, S. R. & Jadiyahappa, N., 2020. The effect of voluntary and mandatory corporate social responsibility on earnings management: Evidence from India and the 2% rule. *Emerging Markets Review*, Οκτώβριος, 46(3), pp. 1-18.

Higson, C., 2001. Did Enron's Investors Fool Themselves?. *Business Strategy Review*, 1 Δεκέμβριος, 12(4), pp. 1-6.

Hui, K. W., Klasa, S. & Yeung, E., 2011. *Corporate suppliers and customers and accounting conservatism*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

<https://deliverypdf.ssrn.com/delivery.php?ID=217116104122091029067123117096071103121046070053091056099116028109090025113117019081057056103059050003021085112019014113095083000085032086058069012118120065000123052013082100116127120100090080098109005022021018>

[Πρόσβαση Οκτώβριος 2023].

IFRS & US GAAP, 2007. *Comparison of IFRSs and US GAAP*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.iasplus.com/en/binary/dttpubs/0703ifrsusgaap.pdf>

[Πρόσβαση 19 Δεκέμβριος 2023].

Jensen, M. & Meckling, W., 1995. Specific and general knowledge, and organizational structure. *Journal of Applied Corporate Finance*, 8(2), pp. 4-18.

Kim, J., Ramaswamy, K. & Sundaresan, S., 1993. Does Default Risk in Coupons Affect the Valuation of Corporate Bonds?: A Contingent Claims Model. *Financial Management*, Autumn, 22(3), pp. 117-131.

Kim, O., 2021. *The impact of economic sanctions on audit pricing*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

https://www.researchgate.net/publication/351111798_The_impact_of_economic_sanctions_on_audit_pricing

[Πρόσβαση Δεκέμβριος 2023].

Kirschenheiter, M. & Ramakrishnan, R., 2009. *Prudence Demands Conservatism*.

[Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://app.amanote.com/v4.0.60/research/note-taking?resourceId=opTR2HMBKQvf0BhizO-L>

[Πρόσβαση Νοέμβριος 2023].

KPMG, 2020. *The KPMG Survey of Sustainability Reporting 2020*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2020/11/the-time-has-come.pdf>

[Πρόσβαση Νοέμβριος 2023].

Kuznetsov, A., Kuznetsova, O. & Warren, R., 2009. CSR AND THE LEGITIMACY OF BUSINESS IN TRANSITION ECONOMIES: THE CASE OF RUSSIA. *Scandinavian Journal of Management*, Μάρτιος, 25(1), pp. 37-45.

Lara, J. G., Osma, B. G. & Penalva, F., 2009. Accounting Conservatism and Corporate Governance. *Review of Accounting Studies*, Μάρτιος, 14(1), pp. 161-201.

Lev, B. & Gu, F., 2016. *The End of Accounting and The Path Forward for Investors and Managers*. New Jersey: John Wiley & Sons.

Liljeblom, E., Maury, B. & Hörhammer, A., 2019. *Complex state ownership, competition, and firm performance – Russian evidence*. [Ηλεκτρονικό]
Available at:
https://www.researchgate.net/publication/335116281_Complex_state_ownership_competition_and_firm_performance_-_Russian_evidence
[Πρόσβαση Δεκέμβριος 2023].

Louis, H., Sun, A. & Urcan, O., 2011. Value of Cash Holdings and Accounting Conservatism. *Contemporary Accounting Research*, 23 Αύγουστος, 29(4), pp. 1249-1271.

Marquis, C. & Tilcsik, A., 2013. Imprinting: Toward a Multilevel Theory. *The Academy of Management Annals*, 6 Μάρτιος, 7(1), pp. 195-245.

Merton, R. C., 2019. *THE SCIENCE OF FINANCE A COLLECTION*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://robertcmerton.com/wp-content/uploads/2020/06/Robert-C.-Merton-and-the-Science-of-Finance-A-Collection.pdf>
[Πρόσβαση 15 Οκτώβριος 2023].

Mooradian, R., 1994. The Effect of Bankruptcy Protection on Investment: Chapter 11 as a Screening Device. *The Journal of Finance*, Sept;embriow, 49(4), pp. 1403-1430.

Parsa, S. και συν., 2020. *Corporate social responsibility reporting in China: Political, social, and corporate influences*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://eprints.whiterose.ac.uk/161858/1/Pre-print%20Accounting%20and%20Business%20research%20Accepted%20Paper%20Final%20%20SP%2007%20June%202020.pdf>
[Πρόσβαση Σεπτέμβριος 2023].

Pitt, H., 2002. *Public Statement by SEC Chairman: Remarks at the SEC Speaks Conference*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.sec.gov/news/speech/spch540.htm>
[Πρόσβαση Νοέμβριος 2023].

Preuss, L. & Barkemeyer, R., 2011. CSR priorities of emerging economy firms: Is Russia a different shape of BRIC?. *Corporate governance*, Τόμος 11, pp. 371-385.

Robertson, D. C., 2009. Corporate Social Responsibility and Different Stages of Economic Development: Singapore, Turkey, and Ethiopia. *Journal of Business Ethics*, 24 Δεκέμβριος, 88(4), pp. 617-633.

Saeed, A. & Zamir, F., 2021. How does CSR disclosure affect dividend payments in emerging markets?. *Emerging Markets Review*, Μάρτιος, Τόμος 46.

Savitri, E., 2016. *Konservatisme Akuntansi Cara Pengukuran, Tinjauan Empris dan Faktor-Faktor yang Mempengaruhinya*. Yogyakarta: Pustaka Sahila Yogyakarta.

Subramanyam, K. R., 2017. *Analisis Laporan Keuangan*. Jakarta: Salemba Empat.

U.S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE, 2001. *THE ENRON COLLAPSE: IMPACT ON INVESTORS AND FINANCIAL MARKETS*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CHRG-107hhrg76958/pdf/CHRG-107hhrg76958.pdf>

[Πρόσβαση Νοέμβριος 2023].

Uhrig-Homburg, M., 2005. Cash-flow shortage as an endogenous bankruptcy reason. *Journal of Banking & Finance*, Ιούνιος, 29(6), pp. 1509-1534.

Wang, L. & Juslin, H., 2009. The Impact of Chinese Culture on Corporate Social Responsibility: The Harmony Approach. *Journal of Business Ethics*, 24 Δεκέμβριος, 88(3), pp. 433-451.

Watts, R. L., 2003. Conservatism in accounting part I: Explanations and Implications. *Account. Horizons*, 17(4), pp. 287-301.

Wittenberg-Moerman, R., 2008. The role of information asymmetry and financial reporting quality in debt trading: Evidence from the secondary loan market. *Journal of Accounting and Economics*, 21 Σεπτέμβριος, 46(2-3), pp. 240-260.

Wood, D., 2016. *Corporate social performance*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199846740/obo-9780199846740-0099.xml?rsk=4cpa2w&result=1&q=social+performance#firstMatch>

[Πρόσβαση Νοέμβριος 2023].

Xu, S. & Yang, R., 2010. Indigenous Characteristics of Chinese Corporate Social Responsibility Conceptual Paradigm. *Journal of Business Ethics*, 2 Μάιος, 93(2), pp. 321-333.

Ye, K. & Zhang, R., 2011. Do Lenders Value Corporate Social Responsibility? Evidence from China. *Journal of Business Ethics*, Δεκέμβριος, 104(2), pp. 197-206.

Zhang, J., 2008. The contracting benefits of accounting conservatism to lenders and borrowers. *Journal of Accounting and Economics*, Μάρτιος, 45(1), pp. 27-54.

Zu, L. & Song, L., 2008. Determinants of Managerial Values on Corporate Social Responsibility: Evidence from China. *Journal of Business Ethics*, 10 Ιούνιος, 88(1), pp. 105-117.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο έρευνας: «Λογιστικός συντηρητισμός και εταιρική κοινωνική ευθύνη».

Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και η συλλογή των πληροφοριών πραγματοποιείται στο πλαίσιο εκπόνησης διπλωματικής εργασίας.

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

1. Φύλο

- Γυναίκα
- Άντρας

2. Ηλικία

- 18 – 27
- 28 – 40
- 41 – 50
- Άνω των 50

3. Οικογενειακή κατάσταση

- Έγγαμος/η
- Άγαμος/η
- Άλλο

4. Εκπαίδευση

- Δημοτικό
- Γυμνάσιο
- Λύκειο
- ΙΕΚ – Τεχνικές σχολές
- ΑΕΙ – ΤΕΙ
- Μεταπτυχιακό – Διδακτορικό
- Άλλο

5. Έτη προϋπηρεσίας

- 1 – 5
- 6 – 10
- 11 – 15

- 16 – 20
- 21 και άνω

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: ΕΚΕ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

6. Ποιος είναι ο κλάδος δραστηριότητας της επιχείρησης;

- Επικοινωνία
- Εκπαίδευση
- Ενέργεια
- Υγεία
- Εμπόριο
- ΜΜΕ
- Μεταφορές
- Άλλο

7. Υπάρχει στην επιχείρηση ειδικό τμήμα που να ασχολείται με τις δράσεις ΕΚΕ;

- Ναι
- Όχι

8. Ποιον πιστεύεται ότι ωφελούν οι πρακτικές ΕΚΕ που εφαρμόζουν οι εταιρείες;

- Περισσότερο τις επιχειρήσεις
- Περισσότερο το κοινωνικό σύνολο
- Το ίδιο και τα δύο μέρη
- Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

9. Πιστεύετε ότι οι δράσεις ΕΚΕ πρέπει να δημοσιοποιούνται;

- Απόλυτα ναι
- Μάλλον ναι
- Μάλλον όχι
- Απόλυτα όχι

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ: ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

10. Υπάρχει ειδικό τμήμα λογιστηρίου στην επιχείρηση;

- Ναι
- Όχι

11. Υπάρχει εσωτερικός ελεγκτής στην επιχείρηση;

- Ναι
- Όχι

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ: ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

12. Ποιος πρέπει να αποφασίζει για τις δραστηριότητες ΕΚΕ στην επιχείρηση;

- Μόνο η διοίκηση
- Μόνο οι εργαζόμενοι
- Η διοίκηση και οι εργαζόμενοι από κοινού
- Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ

13. Η διοίκηση της επιχείρησης μπορεί να επηρεάσει την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Μάλλον συμφωνώ
- Μάλλον Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

14. Η διοίκηση της επιχείρησης μπορεί να επηρεάσει τις δράσεις ΕΚΕ της επιχείρησης.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Μάλλον συμφωνώ
- Μάλλον Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

ΕΝΟΤΗΤΑ Ε: ΘΕΣΜΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΕ

15. Ο δημόσιος τομέας πρέπει να προτιμά να συνεργάζεται με κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρήσεις;

- Απόλυτα ναι
- Μάλλον ναι
- Μάλλον όχι
- Απόλυτα όχι

16. Είστε ικανοποιημένοι από τους φορείς αξιολόγησης της ΕΚΕ;
- Απόλυτα ναι
  - Μάλλον ναι
  - Μάλλον όχι
  - Απόλυτα όχι
17. Πιστεύετε ότι είναι αναγκαία η θεσμοθέτηση της ΕΚΕ;
- Απόλυτα ναι
  - Μάλλον ναι
  - Μάλλον όχι
  - Απόλυτα όχι
18. Πιστεύετε ότι τα χρήματα που δαπανούν οι επιχειρήσεις για ΕΚΕ μετακυλίνονται στον καταναλωτή;
- Μετακυλίνονται απολύτως στον καταναλωτή
  - Μετακυλίνονται μερικώς
  - Δεν μετακυλίνονται αλλά μειώνουν τα κέρδη των επιχειρήσεων
  - Συμβαίνουν και τα δύο
19. Πιστεύετε ότι πρέπει να υπάρχει δημόσιος έπαινος με τη χορήγηση ενός βραβείου ήθους για τις κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρήσεις;
- Απόλυτα ναι
  - Μάλλον ναι
  - Μάλλον όχι
  - Απόλυτα όχι
20. Πιστεύετε ότι η θεσμοθέτηση ΕΚΕ κάνει πιο εξαρτημένη την κοινωνία από τις επιχειρήσεις;
- Απόλυτα ναι
  - Μάλλον ναι
  - Μάλλον όχι
  - Απόλυτα όχι

Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας!